

## Repressie of gratie ? Verbanningen in Sint-Winoksbergen (1386-1475)

### INLEIDING<sup>1</sup>

De oorsprong noch herkomst van de verbanning als straf is duidelijk, maar het staat buiten kijf dat het een heel oude straf is die door verschillende volkeren werd gepratikeerd, zowel in Azië, Afrika als in Europa<sup>2</sup>. Zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament, maar ook in de Koran is er talrijke keren sprake van verbanningen<sup>3</sup>. Ook in het Frankisch Rijksrecht komt de verbanning voor als straf, als uitbanning van misdadigers uit hun woonplaats of uit hun land, soms met aanduiding van een verplicht verblijf. Verbanning was in gebruik als hoofdstraf doch ook als vervangingsstraf voor een doodstraf die niet werd uitgevoerd, en dus als een soort genadestraf<sup>4</sup>. Bestaat er tussen deze twee eerste straffen een continuïteit met wat we zien in de Vlaamse stedelijke rechtspraak vanaf de 12<sup>de</sup> eeuw?

Tijdens de late middeleeuwen was de verbanning één van de meest gebruikte straffen in voege voor de schepenbanken van de steden in

- 1 Gebruikte afkortingen: A.D.N. Archives Départementales du Nord (Rijsel); A.C.B. Archives Communales Bergues (Sint-Winoksbergen).
- 2 Een algemeen overzicht – vooral uit juridisch oogpunt – is te vinden bij R. JACOB, 'Bannissement et rite de la langue tirée au Moyen Age. Du lien des lois et de sa rupture', in: *Annales. Histoire, Sciences Sociales*, 55 (2000), nr. 5, p.1039-1079. Algemeen zie: H. ZAREMSKA, *Les bannis au Moyen Age*, Paris, 1996. Een vergelijking vindt men bij T.D. MIETHE & H. LU, *Punishment: A comparative historical perspective*, Cambridge University Press, 2005, p. 30-31.
- 3 H.L. STRACK & P. BILLERBECK, *Kommentar zum neuen testament aus Talmud und Midrasch*, Munchen, p. 293-333. T. KLAUSER (ed.), *Reallexicon für Antike und Christentum*, dl. VII, *Exkommunikation-Fluchformeln*, Stuttgart, 1969 (zie lemma: Exkommunikation).
- 4 R.C. VAN CAENEGEM, 'Geschiedenis van het strafrecht in Vlaanderen van de XIe tot de XIVe eeuw', *Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten, Klasse der Letteren*, XVI, nr. 19, Brussel, 1954, p.137.

Vlaanderen maar ook daarbuiten<sup>5</sup>. We beschikken niet over exacte gegevens over de duur van de verbanningen in de vroege middeleeuwen maar we nemen aan dat deze eeuwigdurend moeten geweest zijn, gezien ze de vervanging inhielden van de doodstraf – een straf die zelfs tijdens de 15<sup>de</sup> eeuw nog werd omgezet in eeuwig verbanning. De strafuitvoering was dus in zowel de vroege als de late middeleeuwen niet zo barbaars als men ons graag doet geloven.

De verbanning als straf heeft tijdens de vele eeuwen dat het in gebruik is geweest een vooraanstaande plaats ingenomen in het Oud Vlaams strafrecht en het heeft ook een hele evolutie doorgemaakt. We analyseren hier de verbanningen, opgelegd door de schepenen van Sint-Winoksbergen voor de periode 1386 tot 1475 om aan te tonen dat de straf in de 15<sup>de</sup> eeuw al geëvolueerd was van een vervangingsstraf voor de doodstraf tot een straf ‘voor alle gebruik’<sup>6</sup>. Een uitwas hiervan was het verbannen van wat heden ten dage niet als een crimineel feit wordt beschouwd, nl. armoede: de ver-

- 5 De verbanning kwam overal voor in West-Europa. Heel wat auteurs hebben de straf zeer summier behandeld. Zie: B. GUENEE, *Tribunaux et gens de justice dans le bailliage de Senlis à la fin du Moyen Age (vers 1380–vers 1550)*, Parijs, 1963, p. 294-295; D.A. BERENTS, ‘Misdaad in de middeleeuwen. Een onderzoek naar de criminaliteit in het laatmiddeleeuwse Utrecht’, in: *Stichtse Historische reeks* 2, Bunnink, 1976, p. 47-50; C. BILLOT & A. HIGOUNET-NADAL, ‘Bannissement et repeuplement dirigé à Arras (1479-1484). La faute, la répression et le pardon’. *Actes du 107e congrès national des sociétés savantes*, Brest, 1982. Section de philologie et d’histoire jusqu’à 1610, t.I, Parijs, C.T.H.S., 1984, p. 107-123 (het gaat hier voornamelijk over collectieve verbanningen die ook de hoofdmoot vormen in de thesis van K. HMITTOU, *Bannelingen en gijzelaars in het laat-middeleeuwse Vlaanderen XIV-XVe eeuw. Een historisch onderzoek naar de sociale implicaties van twee vrijheidsbeperkende straffen*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Rijksuniversiteit Gent, 1987-1988); R.C. VAN CAENEGEM, ‘Geschiedenis van het strafrecht’, p. 137-140; R. GRAND, ‘Justice criminelle, procédure et peines dans les villes aux XIIIe et XIVe siècles’, in: *Bibliothèque de l’Ecole des Chartes*, CII, 1941, p.51-108; A. SOMAN, ‘Déviance and criminal justice in Western Europe 1300-1800’, *Criminal Justice History*, 1980, p.3-28; M. BAUCHOND, *La justice criminelle du magistrat de Valenciennes au moyen âge*, Parijs, 1904; M.S. POIGNANT, *Le bourgeois de Lille au XIVe siècle. Sa condition juridique en droit criminel*, Rijsel, 1929; G.P. MARCHAL, “‘Von der Stadt und bis ins ‘Pfefferland’. Städtische Raum und Grenzvorstellung in Urfehden und Verbannungsurteilen oberrheinischer und schweizerischen Städte”’, in: G.P. MARCHAL (ed.), *Grenzen und Raumvorstellungen (11.-12. Jahrhundert)/Frontières et conception de l’espace*, Zurich, 1996, p. 225-266; N. GONTHIER, *Délinquance, justice et société Lyonnais médiéval de la fin du XIIIe siècle au début du XVIe siècle*, Parijs, 1993, p. 246.
- 6 A.C.B. FF 104, Register van verbanningen. Merk op dat er vooral in de beginperiode ook verschillende ‘pais’ in vermeld staan.

banning als oplossing voor het sociaal-maatschappelijk probleem van de steden?

#### HISTORIEK VAN DE VERBANNING ALS STRAF

Zoals we al aanhaalden is de oorsprong van deze straf niet duidelijk. De verbanning als genadestraf zou aldus prof. em. R.C. Van Caenegem voortkomen uit het koninklijk 'bannum', het recht van de koning om te oordelen en dus tevens gratie te verlenen. De verbanning als dwangmiddel zou voortkomen uit de territorialisering van het begrip van de afkoopbare vredeloosheid<sup>8</sup>. De vraag is hoe de straf die een koninklijke gratiemaatregel was, in de loop van de late middeleeuwen in de stedelijke rechtssfeer is gekomen, bedoeld als hoofdstraf, soms met een tijdelijk karakter zonder verlies van het poorterschap en zonder confiscatie van goederen, soms eeuwigdurend<sup>9</sup>. Er wordt door verschillende auteurs op gewezen dat deze straf chronologisch en geografisch samenvalt met de opkomst van de stedelijke autonomie, vooral in de 13<sup>de</sup> en 14<sup>de</sup> eeuw, tegen de achtergrond van een relatief zwak grafelijk gezag in het graafschap Vlaanderen. Een groep historici meende dat de verbanning voortkwam uit de vredeloosheid. Anderen meenden dat het een puur stedelijke ontwikkeling was, daarin bijgetreden door R.C. Van Caenegem. De stedelijke gemeenschap is een *vrije solidaire werkgemeenschap binnen een bepaald territorium*.

7 Over het begrip armoede, zie M. MOLLAT, 'La notion de la pauvreté au Moyen Age: position de problèmes', in: *Revue d'histoire de l'Eglise de France*, 52 (1966), nr:149, p.5-23. Er is een uitgebreide literatuur over armen en armoede. Zie o.a. M. MOLLAT, *Recherches sur les pauvres et la pauvreté*, Parijs, 1962; IDEM, *Les Pauvres au Moyen Age. Etude sociale*, Parijs, 1978; IDEM, 'Etudes sur l'histoire de la pauvreté (Moyen Age-XVIe siècle)', in: *Publications de la Sorbonne*, 1974; B. GEREMEK, *La Potence ou la pitié: l'Europe et les pauvres du Moyen Age à nos jours*, Parijs, 1987; IDEM, *Les inutiles au monde. Truands et misérables dans l'Europe moderne (1350-1600)*, Parijs, 1980; IDEM, *Inutiles au monde: vagabonds et marginaux en Europe aux XIV-XVI siècles*, Parijs, 1980; IDEM, *Het Kaïnsteken. Het beeld van de armen en vagebonden in de Europese literatuur van de 15<sup>e</sup> tot de 17<sup>e</sup> eeuw*, 1992. Voor Vlaanderen, zie o.m. L. DE MECHELEER, *De armoede in onze gewesten van de Middeleeuwen tot nu*, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 1991; W. BLOCKMANS & W. PREVENIER, 'Armoede in de Nederlanden van de 14<sup>e</sup> tot het midden van de 16<sup>e</sup> eeuw: bronnen en problemen', in: *Tijdschrift voor geschiedenis*, 88 (1975), p.501-538.

8 R.C. VAN CAENEGEM, 'Geschiedenis van het strafrecht', p.153.

9 De bron geeft op ofwel 100 jaar + 1 dag of eeuwigdurend.

Daarin heeft iedereen zijn rechten en plichten. De normale reactie tegenover leden die zich daaraan niet houden is de uitstoting en dus de uitsluiting buiten haar grenzen<sup>10</sup>. Ook in ambachten was de uitsluiting na de geldboete de meest voorkomende straf.

Wanneer we de gebruiken in de toepassing van de verbanning van verschillende schepenbanken uit het graafschap naast elkaar leggen, zien we een relatief grote verscheidenheid, wat erop wijst dat ze wellicht van eenzelfde punt betrokken zijn – doch de straf in de loop van de tijden naar eigen goeddenken aangepast hebben<sup>11</sup>. Dit getuigt weer eens van de relatieve autonomie en het innoverend karakter van de schepenen als rechters in de stedelijke omgeving. De straf had aldus het voordeel dat vrijwel alle misdaden van zeer licht tot zeer zwaar bestraft konden worden met een verbanning, gaande van een paar dagen tot eeuwigdurend. De straf komt in de stedelijke keuren voor vanaf de 13<sup>de</sup> eeuw<sup>12</sup>. In de *costumen* van Sint-Winoksbergen staat niet direct een bepaling rond de verbanning, doch de passus in de *costumen* van de kasselrij Ieper zijn verduidelijkend. De ‘*onnute en onprofitelicken*’ worden verbannen op voorwaarde dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor hun situatie<sup>13</sup>. De strafmaat lag wel vast: één jaar uit het graafschap Vlaanderen. Bij de mannen stond bij overtreding op de verbanning, d.i. zich niet houden aan de territorialiteit noch de duurtijd, de galg te wachten, bij de vrouwen *de pit*. Vrouwen werden nooit opgehangen doch levend begraven omdat een naakt vrouwenlichaam aan de galg voor consternatie zou zorgen. De religieuze moraal waar dit uit voortspoot had zo zijn eigen dramatiek. Ook in de 14<sup>de</sup> eeuw worden in Ieper al geregeld verbanningen uitgesproken ‘*pour ce qu’il sont non proufitable en le ville*’<sup>14</sup>. Ook in de keure van Hazebroek (1336) is de verbanning aanwezig als straf met een grotere variëteit van periode dan in Sint-Winoksbergen

10 R.C. VAN CAENEGEM, ‘Geschiedenis van het strafrecht’, p.155-156.

11 M. BAUCHOND, *La justice criminelle*, p.181-231.

12 R.C. VAN CAENEGEM, ‘Geschiedenis van het strafrecht’, p.148 n.2-10.

13 L. GILLIOTDS-VAN SEVEREN, *Coutume de la Salle et Châtellenie d’Ypres*, t.2, p.336-337.

14 P. DE PELSMAEKER, *Coutumes des Pays et Comté de Flandre. Quartier d’Ypres. Registre aux sentences des échevins d’Ypres*, Brussel, 1914.

het geval is. Per misdrijf wordt een specifieke periode bepaald in de costumen<sup>15</sup>.

Opvallend is dat de Vlaamse graven schijnbaar zeer vlot bij het verlenen van de Keuren aan de steden, de schepen de macht hebben gegeven om te verbannen, niet enkel buiten hun eigen stad of schependom, maar tevens buiten Vlaanderen<sup>16</sup>. Dit laatste kan wijzen op de relatief zwakke macht van de graven tegenover juridische pretenties van de steden. Als tegengewicht behield de graaf natuurlijk wel zijn recht om een ‘rappel de ban’ te verlenen<sup>17</sup>. Voornamelijk bij feestelijke intredes door vorsten werden nogal wat verbanningen ingetrokken, zoals in Sint-Winoksbergen op 25 mei 1411 bij de intrede van hertog Jan zonder Vrees 13 personen gratie kregen<sup>18</sup>.

De praktijk van de verbanning in Sint-Winoksbergen kan voor de 14<sup>de</sup> en 15<sup>de</sup> eeuw vrij goed bestudeerd worden dankzij de aanwezigheid van nogal wat seriële bronnen. Wij bestudeerden het bannelingenregister van Sint-Winoksbergen dat loopt van 1386 tot 1475 en kwamen tot de vaststelling dat deze bron – naast de juridische informatie die ze biedt – nogal wat sociaal-economische

15 E. GAILLIARD, *De keure van Hazebroek*, deel 5, p. 230-232.

16 Niet alle steden kregen dit voorrecht. Poperinge kon enkel buiten de eigen jurisdictie verbannen en moest voor verdere verbanningen de zaak laten uitspreken door de schepenen van Veurne, waar ze traditioneel ten hoofde gingen.

17 M. VROLIJK, *Recht door Gratie. Gratie bij doodslagen en andere delicten in Vlaanderen, Holland en Zeeland (1531-1567)*, Hilversum, 2004, p.153-154, die aldaar wijst op het onderscheid tussen een remissie en een rappel de ban in de 16<sup>de</sup> eeuw. Een remissie had plaats vòòr het vonnis en had betrekking op zowel het misdrijf als de straf. Een rappel de ban deed enkel de straf teniet, aldus M. Vrolijk. Zij is het niet eens met de standpunten van Boone en Van Rompaey (M. BOONE, ‘“Want remitteren is princelijck”. Vorstelijk genaderecht en sociale realiteiten in de Bourgondische periode’, in: L. VAN PARYS e.a. (eds.), *Liber Amicorum Achiël de Vos*, Evergem, 1989, p.53-59; J. VAN ROMPAEY, ‘Het grafelijk baljuwsambt in Vlaanderen tijdens de Boergondische periode’, Brussel, 1967, p.91). Zie ook over het vorstelijk gratierecht bij verbanningen: S. DAUCHY, ‘De processen in beroep uit Vlaanderen bij het Parlement van Parijs (1320-1521)’, *Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, Klasse der Letteren*, 57 (1995), nr. 154, p. 114-125; K. VAN GELDER, *Tussen veel uren: het soeverein-baljuwschap van Vlaanderen in de Vroegmoderne tijd (1500-1733)*, Standen en Landen, 2007.

18 A.C.B. FF 104 f. 21r.

informatie geeft over de laagste groep uit de stedelijke maatschappij<sup>19</sup>. Vooral over dit laatste aspect willen we het hierna hebben.

#### VERBANNINGEN TUSSEN 1386 EN 1475 IN SINT-WINOKSBERGEN

De schepenen van Sint-Winoksbergen lieten een afzonderlijk register bijhouden van de tot verbanning veroordeelde personen door de griffier van de vierschaar. Daarin werden van 1386 tot 1475 in totaal 939 mensen opgetekend die verbannen werden. Er is geen enkele reden om aan te nemen dat in dit register niet alle banelingen opgeschreven zijn geweest – al zijn er geen bronnen om het tegendeel te bewijzen, de baljuwsrekeningen buiten beschouwing gelaten<sup>20</sup>. De schepenen bezaten de autonomie om deze straf naar eigen goeddunken uit te spreken. De verwerking naar reden voor de verbanning laat ons volgend beeld zien: “men kent zijn eigen naam niet...”

Tabel I

redenen verbanning:	aantal	%
van onproffitelick te zine pointingvergadering	696	74,12 %
geen reden opgegeven	45	4,79 %
moord <sup>21</sup>	32	3,51 %
onredelijke wandeling <sup>22</sup>	31	3,30 %
beroerte maken <sup>23</sup>	17	1,81 %
	17	1,81 %

19 Over de mogelijkheden die deze bronnen te bieden hebben, zie F. VAN HEMELRYCK, 'De studie van de criminaliteit in het Ancien Régime. Stand van het onderzoek en methode', in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 56 (1973), p.209-241.

20 Deze zijn jammer genoeg voor deze periode niet bewaard gebleven.

21 Opvallend is dat er geen enkel onderscheid wordt gemaakt tussen doodslag en moord. Moord hield een heimelijke doding in, terwijl doodslag inhield dat het slachtoffer bezweken was door de opgelopen verwondingen die toegebracht waren niet met het motief om te doden. Zie F. VAN HEMELRYCK, *De criminaliteit in de ammanie van Brussel van de Late middeleeuwen tot het eind van het Ancien Régime (1404-1789)*, 1981, p.97 en 103; X. ROUSSEAU, 'La répression de l'homicide en Europe Occidentale (Moyen Age et Temps Modernes)', in: *Genèses*, 19 (1995), p.122-147.

22 E. GAILLIARD, *De keure van Hazebroek*, deel 5, p. 162-164.

23 beroerte maken: oproer stoken; ook *ribauden*.

overhorich de wet <sup>24</sup>	16	1,70 %
diefstal/inbraak	13	1,38 %
speciaal	11	1,17 %
tassemente <sup>25</sup>	8	0,85 %
valse eed	6	0,63 %
tegen de vrijheden	5	0,53 %
houden van qua herberghe	4	0,42 %
orribelheden	3	0,31 %
bij nacht gevlucht	3	0,31 %
overval	3	0,31 %
bedrog	2	0,21 %
onredelijk gezelschap	2	0,21 %
fortificatie breken	2	0,21 %
tegen de justitie	2	0,21 %
putiersceipe	2	0,21 %
ruwheid	2	0,21 %
verleiding van een vrouw	1	0,10 %
secretet wet <sup>26</sup>	1	0,10 %
overspel <sup>27</sup>	1	0,10 %
medeplichtigheid aan moord	1	0,10 %
huwelijksaffaire	1	0,10 %
verwondingen	1	0,10 %
makelaerdye <sup>28</sup>	1	0,10 %

Bij het overlopen van de tabel is het meest uit het oog springende het ontzettend grote aantal personen dat wegens 'onproffitelice zine' wordt verbannen: maar liefst 75 % van alle gevallen. Waren dit de *nihil habentes* en welk verschil is er met de armen in de stad

24 overhoricheit de wet of 'ter discretie van de wet'; misdrijf waarbij een persoon zijn plicht had verzuimd en hierbij een stedelijke ordonnantie had overtreden; algemeen: ongehoorzaamheid.

25 *Tassemente* = afpersing (voor geld).

26 Overtreding waarbij het geheim van de 'wet' werd overtreden en iemand (schepen, raadslid) interne zaken blootlegde.

27 Overspel werd aanvankelijk door kerkelijke rechtbanken bestraft. Zie F. VAN HEMELRYCK, *De criminaliteit*, p. 154.

28 Makelaerdye of koppelarij is het 'gemakkelijker' maken van seksuele betrekkingen tussen niet-echtelingen. Aangezien het hier een vrouw betrof, was zij allicht de uitbaatster van een bordeel of 'quaede herberge'.



die bv. leefden van de dis of binnen het kader van de geïnstitutionaliseerde armoede van sommige kloosterordes?

#### DE TERM 'ONPROFFITELIC'

Er bestaat heel wat discussie over wat de term 'onprofftelic' juist inhoudt. L. Maes ziet deze als schadelijke personen die in de stad verblijven en er gevaarlijk zijn voor de rust; echte leeglopers en oproerlingen<sup>29</sup>. Wij menen dat hij zijn omschrijving iets te breed ziet. Oproerlingen werden als dusdanig omschreven in het bannelingenboek van Sint-Winoksbergen. Oudere historici omschreven ze als voor de stad schadelijke figuren, bijv. H. Pirenne en V. Fris als mensen die tekortschoten in hun verplichtingen tegenover de maatschappij. Ganshof wees erop dat de term wellicht opzettelijk vaag gehouden werd om te kunnen dienen als voorwendsel om vijanden te verbannen. Hij kwam er later op terug en omschreef ze dan als 'gevaarlijk en schadelijk'<sup>30</sup>. Gailliard heeft bij zijn uitgave van de keure van Hazebroek de term in tal van andere Vlaamse steden kunnen traceren<sup>31</sup>. De voorbeelden geven overduidelijk aan dat niet enkel armoede werd bestraft onder de noemer van onprofftelic, maar *in globo* een afwijkend gedrag of een niet naar behoren functioneren in de maatschappij<sup>32</sup>. Zijn omschrijving van de term is dan ook veel ruimer dan deze bij Ganshof. Is het mogelijk dat de inhoudelijke betekenis van de term tussen het eind van de 12<sup>de</sup> en het begin van de 14<sup>de</sup> eeuw zo verruimd werd? We moeten voor onze studie van de verbanning in Sint-Winoksbergen de visie van Gailliard volgen. Het spreekt vanzelf dat dergelijke term vele ladingen kan dekken en regionale betekenisnuances gaat kennen. Toch gaat het om mensen die geen nut hebben voor de maatschappij terwijl ze dat

29 L. Th. MAES, *Vijf eeuwen stedelijk strafrecht. Bijdrage tot de rechts- en cultuurgeschiedenis der Nederlanden*, Antwerpen, 1947, p. 350-351.

30 F.L. GANSHOF, 'Toti oppido et universitati inutilis. (Keure van Mathilde van Portugal, gravin van Vlaanderen in 1191 aan de stad Gent verleend, art.30)', in: *Feestbundel H.J. Van de Wijer*, dl. II, Leuven, 1944, p. 63-77. Hij volgt de zienswijze van Verwijs en Verdam die aan de term eerder de betekenis van schadelijk, slecht en gevaarlijk toedichten.

31 E. GAILLIARD, *De keure van Hazebroek*, deel 5, p. 161-162.

32 E. GAILLIARD, *De keure van Hazebroek*, deel 5, p. 70-100. Onder het art. 59 van deze keure werd het verbod op houden van 'bedekte' herbergen' bestraft met verbanning waarin zich onnuttige personen ophielden.



wel zouden kunnen hebben. We verklaren ons nader. In de middeleeuwen bestond zoiets als geïnstitutionaliseerde en dus aanvaarde armoede<sup>33</sup>. Wie gebrekkig was door bv. een lichamelijke handicap, wie niet kon werken door ouderdom werd toegestaan om te bedelen. Dit werd ook toegelaten voor de leden van bedelorden. Alle anderen die in staat waren om te werken mochten onder geen voorwendsel bedelen. Hen hing dan een veroordeling voor landloperij boven het hoofd, en laat dat precies de term zijn we niet tegenkomen in het register van de verbanningen. Voor latere eeuwen weten we dat de landlopers stelselmatig werden verbannen uit de plaats waar ze werden opgepakt. Maakte de tijdgenoot wel zo'n strikt onderscheid tussen termen als vagebonden, landlopers, *lediggangers* (niet te verwarren met *ledegaers*)? Blijkbaar niet. Ordonnanties ter bestrijding van wat we hier onder de globale term de 'kleine criminaliteit' gaan noemen, maken inderdaad geen duidelijk onderscheid en scheren alle landlopers over dezelfde kam<sup>34</sup>. Men was toen nog niet geïnteresseerd in een oorzakenanalyse van het afwijkend gedrag van sommige groepen.

Er was soms weinig nodig om deze mensen te verbannen. Voor de 17<sup>de</sup> en 18<sup>de</sup> eeuw zijn er veel gerechtsdossiers bewaard, waarin we de ondervraging van landlopers terugvinden. In de 15<sup>de</sup> eeuw vinden we enkel een korte vermelding in het bannelingenregister en alles wijst erop dat er weinig procedurele aangelegenheden aan een veroordeling vooraf gingen. Op de 939 bannelingen zijn er 88 personen (9,3%) die enkel met de voornaam bekend zijn, niet toevallig allemaal bij 'onproffitelec te zine'. Het wijst ons op een (zeer) lage maatschappelijke status: men kent zijn naam niet of men heeft zelfs helemaal geen

33 Het armoede-ideaal dat door een deel van de geestelijkheid werd gepropageerd werd niet door de hele clerus en bij uitbreiding de seculiere bevolking zonder slag of stoot geaccepteerd. Zie o.a. Y. CONGAR, 'Aspects ecclésiologiques de la querelle entre mendiants et séculiers dans la seconde moitié du XIIIe et au début du XIVe siècle', in: *Archives d'histoire doctrinale et littéraire du Moyen Age*, 28 (1961), p. 35-158.

34 Zie bv. Eerste Placcaatboek van Vlaanderen, p. 808 'rabauwen, straetschenders, ledigh-loopers ende andere onnutte boeven'. Zie ook F. VAN HEMELRYCK, *Ellendelingen voor galg en rad*, Antwerpen-Amsterdam, 1984, p. 77-102; F. VAN HEMELRYCK, *Marginale in de geschiedenis. Over beulen, joden, hoeren, zigeuners en andere zondebokken*, Leuven, 2004, p. 15-66.

familienaam. Of men wil zijn naam niet kenbaar maken omdat men niet aan zijn proefstuk toe is. Men kon in die maatschappij zeer gemakkelijk in de illegaliteit terechtkomen en blijven als men zijn naam weigerde te zeggen of misschien zelfs vervalste ! Opvallend veel komt er een bijnaam aan te pas of worden de onprofittelicken vermeld in een context die hun marginaliteit beklemtoont: Bertheline van Braband *met eene blauwe clacke*, Zoete die woont bij Jan van Bieren, bastaard, Griele *in de wandeling*, Katheline *met de rode hogen*<sup>35</sup>, Christiaan Claezman, *ghenaghelt met enen naghele duer zijn hoore*<sup>36</sup>, Jan van Loo, *gheseid broeder Jan zachte leven*, Maye *die int bourdeel woont...* Eenmaal kent men zelfs geen voornaam en wordt hij/zij als 'een gheselle' de laan (en de stad) uitgestuurd<sup>37</sup>.

Wat hen exact ten laste werd gelegd is niet bekend uit de bronnen. Slechts bij hoge uitzondering licht het bannelingenregister ons daarover in. Franskin Plateel wordt op 20 juli 1397 verbannen voor drie jaar uit Vlaanderen wegens onprofittelick te zine '*als dat hy te S. Wynnox inde kerke despyt zoude hebben ghedaen den reliquien op den outaer staende ende vord min here den abd ende enighe van sine moneken ghesleighen zoude hebben, ende van dat hy den amman vander steide sin mes nam*' ....en dit alles op 'ghewighede' land<sup>38</sup>.

Dit wijst er ons toch wel op dat de reden voor de schepenen eigenlijk maar bijkomstig was en dat het als een soort van snelrecht

- 35 Voor de betekenis van kleur voor de middeleeuwer, zie R. VAN UYTVEN, *De zinnelijke middeleeuwen*, Leuven, 1998, p. 84-120. Voor kledij, IBID., p. 121-149; M. MAES, 'Kledij als teken van marginaliteit in de late middeleeuwen', in: W. PREVENIER, R. VAN UYTVEN, E. VAN CAUWENBERGHE (red.), *Sociale structuren en topografie van armoede in de 14<sup>e</sup> en 15<sup>e</sup> eeuw. Methodologische aspecten en resultaten van recent onderzoek. Handelingen van het colloquium gehouden te Gent op 24 mei 1985*, *Studia Historica Gandensia*, 1986, 267, p. 135-156.
- 36 Dit zou kunnen wijzen op een mutilatie toegediend bij een verbanning, nl. het doorsteken van het oor. Dit werd toegepast bv. in Doullens, zie R. JACOB, 'Le faisceau et les grelots', p. 71. Ook in Hazebroek waren er variaties op het afsnijden van het oor, nl. het met een gloeiend ijzer doorboren en het oor 'spletten', waarmee waarschijnlijk enkel de oorlel werd verwijderd. Daar kon de straf afgekocht worden. Zie E. GAILLIARD, *De keure van Hazebroek*, deel 5, p. 167-168.
- 37 Over de taalkundige vorm van de voornaam als leeftijdsindicator zie: G. DUPONT, 'Leeftijdsprofielen van daders en slachtoffers in de late middeleeuwen: hoe zwijgzame bronnen laten spreken', in: A. MUSIN, X. ROUSSEAU, F. VESENTI, *Violence, conciliation et répression: recherches sur l'histoire du crime de l'Antiquité au XXI<sup>e</sup> siècle*, Presses Universitaires de Louvain, 2008, p. 155-190.
- 38 A.C.B. FF 104, f. 10r.

werd toegepast, zeker voor de onprofittelicken. Opvallend is ook dat de onprofittelicken meestal in grotere groepen de stad worden uitgezet, en steeds in eenzelfde periode, nl. in juli en december. Mogelijk staan we hier voor de gemene of *deurgaende* waarheden die werden gehouden in de stad en waarbij alle inwoners hun klachten konden formuleren. Dat we geen uitvoerige procesdossiers hebben is in dit kader te begrijpen. Deze procedure was grotendeels een mondelinge aangelegenheid en het register diende enkel als geheugensteun, nl. om een voortijdige terugkeer uit de verbanning te kunnen opsporen en bestraffen.

Nauw aansluitend bij de perm *onprofittelic* is de *onredelijke wandeling* en *onredelicke gezelschap* waarvoor 19 personen verbannen worden. Wandeling in de betekenis van levenswandel doelt weer op de onnutte personen die zich met bepaalde ongewenste personen (hoeren of bannelingen) inlaten. In nauw verband daarmee is het houden van *qua herberghe*, waarmee allicht niet enkel bordelen worden bedoeld, maar evenzeer 'verdoken' herbergen die bannelingen huisvesten en kamers verhuurden en waar niet echtlieden elkaar konden ontmoeten '*ad actus venereos*<sup>39</sup>'.

Wat wel opvalt is dat men om de betrokkene te situeren in behoorlijk wat gevallen de naam van vader opgeeft; bij gehuwde vrouwen geeft men steeds de voornaam en familienaam van de man op en zelden of nooit de familienaam van de vrouw. Bij bastaarden is het ook steeds naam en toenaam van de vader/moeder die wordt opgegeven. Bastaarden die in dit register procentueel meer voorkomen dan hun aandeel in de totale bevolking. Hun maatschappelijke status maakte hen duidelijk kwetsbaarder. Plaats van herkomst of geboorteplaats worden ook in talrijke gevallen opgegeven. Dat laatste stelt ons in staat om enkele opvallende conclusies te trekken. Het aandeel van personen die uit de kasselrij Sint-Winoksbergen afkomstig zijn is opvallend hoog. Dat bewijst inderdaad dat de vlucht van het platteland naar de stad een beweging was die proletarisering in de hand werkte of dat minstens diegene die het platteland ontvluchtten hun heil in de stad zochten. Het aantal bannelingen die afkomstig zijn uit gebieden buiten de directe omgeving is eer-

39 E. GAILLIARD, *De keure van Hazebroek*, deel 5, p. 82.

der miniem. Verbannen was dus geen wapen in de strijd tegen 'misdadigers' van buiten de regio, maar juist wel als straf voor bewoners van de eigen regio. De stad was dus geenszins, zoals door sommigen voorgehouden werd, een schuilplaats waar de misdadigers zich konden onttrekken aan het gerecht<sup>40</sup>.

Het opgeven van de beroepen van de bannelingen is eerder uitzonderlijk in dit register maar gooit wel de vigerende stelling i.v.m. de stabiliteit van de ambachten dooreen. Wat doen een molenaar en een brouwer bij de onprofittelicken? Van de verbannen personen omwille van *onprofittelic te zine* kennen we voor 30 personen hun beroep, wat natuurlijk minder dan 5% van het totaal aantal is. Het gaat in deze gevallen vrijwel steeds om kleine ambachtsslieden: steenhouwer, voerder, timmerman (2), brouwer (2), schipman, schrijnwerker, parmentier (2), barbier, bakker, schoenlapper (2), handschoenmaker (4), schoenmaker (2), zilversmid, mersnier, wever, volder (3), kousenmaker, beenhouwer, appelverkoopster. Dat verschilt weinig met de andere beroepen, waar we van 16 personen het beroep kennen en die voor een andere reden dan het *onprofittelic te zine* werden verbannen: schrijnwerker, molenaar (2), linnenwever, wapenmaker, pijlmaker, brouwer (2), timmerman, strodekker, beenhouwer, bakker, alebrouwer, houtzager, schoenmaker en een sleutelmaker (voor diefstal met braak!).

#### DOEL VAN DE VERBANNING

Het doel van de verbanning is vrij duidelijk: de verwijdering van het individu dat een gevaar vormt voor de gevestigde sociale orde binnen de gevestigde maatschappij. Dat het niets anders was dan een afschuiven van het probleem naar nabijgelegen streken, leek de tijdgenoot niet te deren. Landlopers werden tenslotte overal buiten gezet en konden nergens een vaste stek bemachtigen<sup>41</sup>.

40 C. GAUVARD, 'Violence citadine et réseaux de solidarité? L'exemple français aux XIVe et XVe siècles', in: *Annales, Economies, Sociétés, Civilisations*, 48/5, 1993, p. 113-1126.

41 E. SCHUBERT, 'L'étranger et les expériences de l'étranger dans l'Allemagne médiévale et moderne', in: *Actes des congrès de la Société des historiens médiévistes de l'enseignement supérieur public*, 30, 1999, p. 191-215. Deze auteur is veel optimistischer over de mogelijkheden die bannelingen hadden bij aankomst in andere plaatsen. Hij wijst op het bestaan (p. 196) van opvang via confrerieën van deze mensen. Vlaanderen lijkt ons op dit punt minder gastvrij te zijn geweest.

Steden gaven elkaar tijdens de 15<sup>de</sup> eeuw zelfs lijsten door met aldaar verbannen mensen<sup>42</sup>. Een vicieuze cirkel voor de betrokkenen die overal 'personae non grata' werden. Een inzicht in de problematiek ontbrak volledig. Het is daarop wachten tot het werk *De subventione pauperum* van de Spaans-Nederlandse humanist J.L. Vives in 1526 in Brugge verschijnt. Vanaf dan werd de verbanningsstraf enkel nog toegepast op landlopers die vreemd waren aan de streek. Inwoners van de steden en het platteland konden vanaf dan in principe terecht bij de daartoe opgerichte instellingen. Ieper heeft daarin met de oprichting van zijn 'ghemene beurze' een voortrekkersrol gespeeld al moeten we opmerken dat Sint-Winoksbergen zeer snel dit voorbeeld heeft gevolgd<sup>43</sup>.

Waarom juist de verbanningsstraf werd gegeven aan landlopers is ook al duidelijk. Een verblijf in de gevangenis bestond tijdens de 15<sup>de</sup> eeuw niet als straf, maar was enkel in gebruik als een tijdelijke maatregel, nl. de voorlopige hechtenis voor de ondervraging, in afwachting van de uitspraak van het proces en de uitvoering van de strafmaat<sup>44</sup>. Boetes geven had geen zin want dat konden deze *onprofittelicken* toch niet betalen. Confiscatie van hun goederen – als ze die al bezaten – was standaard bij verbanningen maar zal niet veel opgeleverd hebben en werkte uiteindelijk contra-productief. De enige straf die dan nog overbleef was de verbanning. Deze straf had meerdere voordelen vanuit het oogpunt van de machthebbers: men was – al was het meestal maar tijdelijk – van het probleem af, het was geen lange en dure procedure voor de schepenen en de strafmaat was soepel hanteerbaar. Vooral dat laatste – de soepelheid van de straf – was wellicht een reden waarom de

42 N. GONTHIER, 'La répression et le crime à la fin du Moyen Age', in: *Mémoires de la société pour l'histoire du Droit et des Institutions des anciens pays Bourguignons, Comtois et Romands*, 47 (1990), p. 127.

43 H.C.M. MICHELSE, 'Secours van den aermen. Jan Lois Vives, de hervorming van de armenzorg rond 1525 en de opkomst van een 'andragogische technologie'', in: *Tijdschrift voor Agologie*, 15 (1986), nr.5, p. 267-287; J. NOLF, 'La réforme de la bienfaisance publique à Ypres au XVI<sup>e</sup> siècle', *Université de Gand, Recueil de travaux publiés par la Faculté de Philosophie et Lettres*, 45, Gent, 1915. Over de hervorming in Sint-Winoksbergen zullen we later een bijdrage brengen.

44 A. PORTEAU-BITKER, 'L'emprisonnement dans le droit laïque du Moyen Age', in: *Revue historique du droit français et étranger*, 46 (1968), p. 211-245.

straf zo veel gebruikt werd. Men kon verbannen worden voor enkele dagen tot eeuwigdurend. Merken we hierbij op dat de straf wellicht aanvankelijk eeuwigdurend was. In bijbelse teksten is de straf alvast eeuwigdurend, evenals in de vroege middeleeuwen, tenminste voor zover we dit kunnen natrekken. We zien dan ook heel wat regionale verschillen in de toepassing ervan.

Toch zorgde de verbanning voor directe problemen. Het kwam voor dat veroordeelden hun toevlucht namen tot kerken, waar ze genoten van immuniteit<sup>45</sup>. De verbanning was geen oplossing voor het armoedeprobleem, enkel een verschuiving van het probleem van de stad naar het platteland. De stad was na de verbanning van de 'onprofittelicke' tijdelijk van het probleem af daar er een zekere controle mogelijk was binnen de stadsmuren op de aanwezigheid van bannelingen, die maar mocht terugkeren na het einde van zijn strafmaat. Het gevolg was een concentratie van de onprofittelicken op het omringende platteland. De baljuw en zijn helpers stonden daar voor de quasi onmogelijke taak om de bannelingen aldaar weg te houden. Ze bezorgden de plattelandsbevolking last, maakten het platteland onveilig en zorgden uiteindelijk voor een constante drang van de plattelandsbevolking om zich binnen de relatief veilige muren van de stad te gaan vestigen.

De overheid zou pas laat maatregelen nemen om de groep landlopers in bedwang te houden. Voor Vlaanderen werd deze ordonnantie uitgevaardigd door de Raad van Vlaanderen op 4 september 1461<sup>46</sup>. Men beklagde er zich over dat er te veel mensen tussen de 16 en de 60 jaar, sterk genoeg om te werken en hun brood zelf te verdienen, doelloos rondzweven, levend van de bedelstaf. En hiermee hebben we een merkwaardig cijfergegeven, wat we in deze context zelden vinden. Tussen 16 en 60 jaar was iemand rijp voor de arbeidsmarkt, behalve wanneer deze lichamelijk daartoe niet in staat was. Wie kon werken moest dan ook werken. Niet werken stond synoniem met zijn verantwoordelijkheid als onderdeel van de maatschappij

<sup>45</sup> R.C. VAN CAENEGEM, *Geschiedenis van het strafprocesrecht*, p. 75.

<sup>46</sup> A. VANDENPEEREBOOM, *Le conseil de Flandre à Ypres*, p. XC-XCVII. Doch reeds vroeger was er reactie op dit soort gedrag, zie L. DE MECHELEER, *De armoede*, p. 36-37.



ontlopen en de link met een crimineel gedrag werd snel gelegd. De repressieve maatregel loog er niet om. Wie binnen de drie dagen na de uitvaardiging van de ordonnantie geen werk had kon op water en brood gezet worden en bij de eerste aankomst van een galei verplicht worden als roeier dienst te nemen. Diegenen die vrijgesteld waren, jongeren, ouderen, alleenstaande ouders met kinderen kregen een loodje om de hals, zodat ze konden genieten van de armenzorg. De bewering van sommige auteurs dat men pas omstreeks 1550 de *va-gabondage* heeft aangepakt klopt duidelijk niet<sup>47</sup>.

DUUR VAN DE VERBANNING, VOOR 'ONPROFFITELICKEN'

duur	mannen	vrouwen
<b>uit Vlaanderen</b>		
1 jaar	2 (ogen)	0
3 jaar	145 (galge)	87 (pit)
6 jaar	46 (galge)	15 (pit)
10 jaar	8 (galge)	0
<b>uit Stad</b>		
1 jaar	53 (ogen)	113 (oren)
3 jaar	96 (ogen)	102 (oren)
6 jaar	15 (ogen)	0
totaal	365	317
subtotaal: 682		
onvolledige info: 14		
totaal: 696		

47 C. LIS, H. SOLY, D. VAN DAMME, *Op vrije voeten? Sociale politiek in West-Europa (1450-1914)*, Leuven, 1985, p. 57.



## DE VERBANNING ALS STRAF IN ZAKEN VAN *IUS COMMUNE* OF GEMEEN RECHT EN GEWOONTERECHT

Bij de verbanning werd in bijna alle gevallen duidelijk de reden opgegeven voor de straf. In amper 33 gevallen (3,51%) werd geen reden opgegeven. De meest voorkomende redenen zijn: het houden van een pointingvergadering (4,79%), moord (3,30%), onredelijke wandeling (1,81%), beroerte (1,70%), overhorich de wet (1,70%), diefstal of inbraak (1,38%). De andere redenen hebben op minder dan 10 personen betrekking.

De verbanning ten gevolge van een ongeoorloofde pointingvergadering is de grootste collectieve verbanning die we in Sint-Winoksbergen kunnen noteren, met 45 verbanningen op één en dezelfde dag voor hetzelfde misdrijf. De zaak heeft een politieke achtergrond die hier niet behandeld kan worden en kadert in de strijd tussen twee facties binnen de stad en kasselrij i.v.m. de vastlegging van de hoogte van de belastingen. De straf van de ganse groep, waarin door de reden bijgevolg veel notabelen betrokken waren, werd naderhand ingetrokken<sup>48</sup>.

De verbanning voor het begaan van een moord en in één geval voor medeplichtigheid aan moord, werd zeer frequent toegepast. Eén opvallende zaak is dat een schepen in functie ook veroordeeld werd voor een moord door hem begaan op Janne vanden Paradise in Hondskoote<sup>49</sup>. Van enige straffeloosheid van de rechters zelf was er dus geen sprake. Bij de beraadslaging vermeldde men dat de straf ofwel 100 jaar en 1 dag, 50 jaar, 10 jaar, 6 jaar of 3 jaar zou zijn 'naer der groteit vande mesdaet'. Het werd 50 jaar uit Vlaanderen. De *onredelike wandeling* is het misdrijf die de levenswandel van iemand bestrafte en kan een ruim pallet van eigenlijke redenen omvatten om iemands niet conformistische manier van handelen te bestraffen, waarschijnlijk zonder effectief een strafbaar feit te hebben gepleegd. We moeten opmerken dat het *costumier* recht dat nog grotendeels niet verschriftelijkt was, ruimte liet om der-

48 A.D.N. B 1315 (immatr. 15471), dd. 3 augustus 1423. Er werd maar aan 42 personen gratie verleend.

49 A.C.B. FF104, f. 42v.

gelijke omfloerste omschrijvingen toe te laten. *Beroerte* was de term die collectieve gedragingen omschreef waarbij één of meerdere personen probeerden de orde te verstoren. Vlaanderen werd geregeld getroffen door oproeren die voor korte of langere tijd steden of ganse plattelandgebieden in hun greep hielden. Deze werden doorgaans zeer zwaar bestraft door de vorst die hierbij een voorbeeld stelde. De hoofdschuldigen ontkwamen nooit aan de kapitale straf terwijl grote groepen oproerlingen doorgaans verbannen werden. Diefstal en inbraak zijn vermogensdelicten waar de verbanning tevens op werd toegepast omdat men zich zo van 'het probleem' ontleed door de schuldige te verwijderen uit de maatschappij om herhaling te vermijden.

Talrijke aanleidingen voor de verbanning komen slechts éénmalig of uitzonderlijk voor. Men moet in sommige gevallen de politieke situatie van de stad goed kennen om deze zaken te kunnen beoordelen. Schepen Olivier de Leidighe werd verbannen op 15 september 1430 voor 6 jaar uit Vlaanderen '*van ghereleveert thebbene tsecretet van wetten*'<sup>50</sup>. Meer geeft de bron niet op. Hij was in 1427 en 1430 schepen geweest en zou het pas terug worden in 1441 en 1443<sup>51</sup>. Hij heeft zijn straf dus uitgedaan, maar de periode waarin hij zetelde van 1427-1430 is de periode waarin het ambacht Kassel een strijd uitvocht tegen de Bourgondische hertog, met Colard van der Clite in een hoofdrol. In dat geval zou het zeker een politieke afrekening zijn.

#### OVERTREDING VAN DE VERBANNING

Een overtreding van de verbanningsstraf kon zowel in tijd als ruimte plaatsvinden. Daarop werd een bijkomende straf gegeven. Bij de

<sup>50</sup> A.C.B. FF 104, f. 49r.

<sup>51</sup> K. PAPIN, *Van onproffittelicken en ledegaers. Mobiliteit en immobiliteit: de stedelijke bevolking binnen de instellingen van Sint-Winoksbergen tijdens de Bourgondische periode*, onuitgegeven licentieverhandeling, Rijksuniversiteit Gent, 1992, p.255. Hij was in 1427 verkozen op de 10<sup>de</sup> en in 1430 op de 9<sup>de</sup> plaats. In 1441 keerde hij terug en verving de tijdens dat jaar overleden eerste schepen Jorys de Ram. In 1443 werd hij op de 6<sup>de</sup> plaats verkozen. Dit was een eerder 'ongewone' carrière in vergelijking met de andere schepenen in de 15<sup>de</sup> eeuw. Hij was de enige in zijn familie die een schepenenambt heeft bekleed in de 15<sup>de</sup> eeuw in de stad.

verbanningen die gegeven werden voor zware feiten en aanleiding gaven tot verbanningen van 100 jaar, 50 jaar of 10 jaar wordt steeds de doodstraf gegeven: de galg voor de mannen en levend begraven worden voor vrouwen. Bij de kleinere straffen van 1 tot 6 jaar wordt een verminkingstraf gegeven: afsnijden van één oor voor vrouwen, het uitsteken van een oog voor mannen<sup>52</sup>. Op andere plaatsen werden straffen als geseling, uittrekken van de tong e.d.m. voorzien, doch hiervan is in Sint-Winoksbergen geen sprake. Een door R. Jacob uitgesproken vermoeden dat de bijkomende straf in relatie stond met het misdrijf gaat voor de 15<sup>de</sup> eeuw zeker niet meer op<sup>53</sup>. Het afsnijden van een oor wordt toegepast ook in Luik, maar enkel voor vrouwen bij banbreuk vanaf het eind van de 13<sup>de</sup> eeuw. In Sint-Omaars was het afsnijden van de oren gebruikt voor zowel mannen als vrouwen die een afwijkend gedrag vertoonden, volgens A. Giry hoofdzakelijk bij bestraffing van prostitutie<sup>54</sup>. Waarom er in Sint-Winoksbergen een verschil wordt gemaakt bij de mutilatie tussen mannen en vrouwen (oog/oor) is onduidelijk. In Sint-Omaars stond enkel het afsnijden van een oor als straf bekend bij banbreuk, in Hazebroek kwamen beide dan weer voor. De straf bij banbreuk betekende een bijkomende, ditmaal lichamelijke degradatie van de persoon die zeker zijn oorsprong heeft in vroeg middeleeuwse strafuitvoeringen.

#### TOEPASSING VAN DE VERBANNING

Boven zagen we al voor welke delicten de verbanning in aanmerking genomen werd. Wat was nu de verhouding van de seksen bij de verbanningen<sup>55</sup>? Bij alle verbanningen waren er 62% mannen en 37% vrouwen. Het is- nog altijd - een gegeven dat de mannelijke criminaliteit hoger ligt dan de vrouwelijke en dat het tevens zwaardere delicten betreft. Bij het 'onprofittelic te zine' ligt dat

52 R. JACOB, 'Le faisceau et les grelots. Figures du banni et du fou dans l'imaginaire médiéval', in: *Droits et Cultures*, 41, 2001, p. 65-98.

53 R. JACOB, 'Le faisceau et les grelots', p. 70.

54 PAGART-D'HERMANSART, Le bannissement à Saint-Omer, d'après des documents inédits conservés dans les archives de Saint-Omer, in: Bulletin du Comité des travaux historiques, 1902; A. GIRY, *Histoire de la ville de Saint-Omer et de ses institutions jusqu'au XI<sup>e</sup> siècle*, 1877, p. 218-219.

55 F. VAN HEMELRYCK, *De criminaliteit*, p. 307-316.

wel enigszins anders. Daar is het 53% mannen en 47% vrouwen. Vanwaar deze verschuiving? Het gaat bij deze laatste groep om een licht misdrijf in de ogen van de tijdgenoot. Maar we hadden een groter percentage mannen verwacht: mannen zouden minder zelfstandig kunnen instaan voor een huishouden en in vergelijking met vrouwen veel vlugger in een marginale situatie terecht komen. We denken hier aan de schilderijen van Jeroen Bosch waar de vrouw de dronken echtgenoot uit de taverne haalt.

Toch is het zo dat ongehuwde vrouwen op minder sympathie kunnen rekenen in de middeleeuwse maatschappij. De bevolking van de Zuid-Nederlandse steden zou ca. 1500 voor 60% uit vrouwen hebben bestaan, zodat de groep van ongehuwde vrouwen ongetwijfeld groot was<sup>56</sup>. We vermoeden dat vrouwen voor kleine winkeldiefstallen – een typisch vrouwelijk fenomeen – ook als zijnde ‘onprofittelic’ werden verbannen. De 13 gevallen van diefstal die we maar terugvonden in het bannelingenregister betreft steeds diefstal met inbraak, wat veel zwaarder werd bestraft dan diefstal zonder braak. Vele vrouwen zijn gestraft geweest voor dergelijke kleine diefstallen – wat voor hen soms de enige mogelijkheid was om zichzelf en hun gezin in leven te houden.

Het gaat bij de verbannen personen in een aantal gevallen om gehuwde echtparen, doch het aantal is niet van die aard dat het de statistiek zo erg kan beïnvloeden. Het laat er ons toch ergens toe besluiten dat onder de term ‘onprofittelic’ meer moet verstaan worden dan enkel landlopers. Ook sociaal-onaangepasten werden wellicht op deze manier uit de maatschappij verwijderd.

Heel opvallend is het sekseonderscheid bij de verbannen personen die enkel met de voornaam ingeschreven staan: daar is 75% van het vrouwelijk geslacht. Het is zo dat wanneer vrouwen huwden, ze steeds de naam van hun echtgenoot gingen dragen en hun eigen familienaam als het ware verloren. Maar is deze verklaring voldoende? Er is naar we menen nog een belangrijke reden. Vrouwen worden namelijk in bepaalde deviante gedragingen, nl. het seksuele, veel strenger beoordeeld dan mannen. Het justitiële

56 F. VAN HEMELRYCK, *De criminaliteit*, p. 315, n. 19.

apparaat dat trouwens een pure mannenzaak was, kon deze visie enkel maar versterken.

Anders valt het sterk op dat mannen gemiddeld langer worden verbannen dan vrouwen. Mannen hadden bijna geen kans om er met een straf van 1 jaar van af te komen: het is 3 of 6 jaar met enkele uitschieters tot 10 jaar. Vrouwen daarentegen werden gemiddeld 1 of 3 jaar verbannen, diegene die 6 jaar kregen zijn uitzonderingen. De strafmaat bij overtreding was gelijklopend: uit Vlaanderen was dit steeds de doodstraf (ophanging aan de galg voor de mannen, het levend begraven 'in de pit' voor de vrouwen), bij overtreding van de verbanning uit de stad werden de mannen de ogen uitgestoken en de vrouwen de oren afgesneden. De rol van deze verminking gaf een groot afschrikwekkend effect al kunnen we in slechts enkele gevallen aantonen dat de banneling zijn verbanning verbrak. Of de verminking effectief werd toegepast weten we niet. Ook is het zo dat we de door sommige auteurs voorziene brandmerking van bannelingen nergens in de bronnen in Sint-Winoksbergen terugvinden.

De verbanning was een gratiemaatregel. De gratie niet met beide handen grijpen werd bijna barbaars bestraft.

In Hazebroek werd de duurtijd van de verbanning nog verder gedifferentieerd in de keure van 1336 op basis van het misdrijf. Men kon er 2 maanden, 1 jaar, 1 jaar en één dag, 2 jaar, 3 jaar, 3 jaar en drie dagen, 5 jaar, 6 jaar, 7 jaar, 10 jaar, 50 jaar naast levenslang krijgen. De tegenstraf was identiek: ogen/oren en de doodstraf<sup>57</sup>.

#### DE SOCIAAL-ECONOMISCHE SITUERING VAN DE 'ONPROFFITELICKEN'

De bewaarde archivalia om de bevolking van Sint-Winoksbergen sociaaleconomisch te situeren zijn voldoende om een beeld te kunnen schetsen van de ganse bevolking. Zo kon de welstand van de schepenen duidelijk in kaart gebracht worden aan de hand van de informatie beschikbaar in de wezerijregisters van de stad waar-

57 E. GAILLIARD, *De keure van Hazebroek*, deel 5, p. 230-232.



van een doorlopende reeks vanaf 1418 bewaard is<sup>58</sup>. Ook konden we een prosopografie opmaken van de leden van de schuttersgilde van de stad en bijna alle leden situeren<sup>59</sup>. Naast de wezerijregisters, waar slechts een relatief klein deel van de stedelijke bevolking in terug te vinden is, is er veel ander materiaal bewaard dat mits een grondige bewerking voldoende materiaal biedt voor een diepgaande socio-economische studie van de stedelijke bevolking in de 15<sup>de</sup> eeuw.

Als steekproef in onze zoektocht naar de 'onproftelicken' namen we de periode 1438-1448 in de wezerijregisters. In die groep van 219 aktes vonden we een direct verband met 6 verbannen personen wegens 'onproftelic te zine'. Geen brede basis om uitspraken te doen, maar toch vallen twee zaken direct op. Zo is het grond- en huizenbezit verwaarloosbaar in deze groep want vier van de zes bezitten totaal geen onroerende goederen. Hun bezit in contanten is tevens te situeren in de laagste groep. Daarbij moet men indachtig zijn dat wanneer er geen goederen zijn er tevens geen akte opgesteld moest worden. Ook zijn de 'renonciaties' van de sterfhuizen niet opgetekend in deze registers.

We stellen duidelijk vast dat deze groep ten prooi gevallen is aan immobiliteit op alle vlakken. Voor hen was het onmogelijk om zelfs op middellange termijn uit deze uitzichtloze situatie te geraken en dit heeft duidelijk te maken met de gehele familiale omgeving. Zo komt het verschillende keren voor dat man én vrouw samen verbannen werden. De vraag die blijft is of al deze banningen wel geboren en getogen Bergenaars waren. Het kan bijna

58 Voor de cijfermatige gegevens van deze stratificatie verwijzen we naar onze licentiaatverhandeling, p. 134 e.v. Over het onderzoek naar sociale stratificatie, zie: B. SLICHER VAN BATH, 'Methodiek en techniek van het onderzoek naar de sociale stratificatie in het verleden', in: *Tijdschrift voor Geschiedenis*, 84 (1971), p. 151-166; J. MERTENS, 'Middeleeuwse sociale structuren. Enkele kanttekeningen', in: *Tijdschrift voor geschiedenis*, 84 (1971), p. 252-261; F. VAN HEEK, 'Sociale gelaagdheid. Begripkader en historische verschijningsvorm', in: *Tijdschrift voor geschiedenis*, 84 (1971), p. 167-178.

59 K. PAPIN, 'De handboogschuttersgilde van Sint-Winoksbergen in 1469. Een prosopografisch onderzoek naar de sociale stratificatie en de recrutering van de leden van een schuttersgilde in het midden van de 15<sup>de</sup> eeuw', in: *Westhoek. Tijdschrift voor geschiedenis en familiekunde in de Vlaamse & Franse Westhoek*, 7 (2001), p. 3-16.

niet anders dan dat er een ganse groep 'vreemden' tussen zitten die elders al verbannen waren en ook in Sint-Winoksbergen tegen de lamp lopen. In heel wat gevallen is de herkomst opgegeven, soms kan ik niet uitmaken of het de familienaam dan wel de plaats van herkomst is die opgegeven wordt. Zo worden op 9 juli 1395 zeven mensen verbannen, waaronder Bette van Dronghene, Jehan van Neider Lintene en Jan van Hoembeike: familienamen of de plaatsnamen Drongen, Neerlinter en Hombeek?

Bepaalde mensen vallen in herhaling en worden meerdere keren verbannen. Een tweede verbanningsstraf is steeds zwaarder. In welke mate de straf die er vasthing aan de overtreding van een verbanning effectief werd uitgevoerd, weten we niet. Nog scherper wordt deze immobiliteit benadrukt wanneer we vaststellen dat bepaalde families om het met een eufemisme uit te drukken 'goed vertegenwoordigd zijn' in het bannelingenregister. Het zijn stuk voor stuk families die ook op basis van de wezerijregisters te situeren zijn bij de armste van de stad. Ook de spreiding van de verbanningen in de tijd binnen bepaalde families wijst er op dat de sociale mobiliteit vrijwel onbestaande was voor wie in die situatie verzeilde. Generatie na generatie blijft men leven rond de armoedegrens. Wie vroeg wees werd had meer kans om in de marginaliteit te verdwijnen. Maertin Annoens wordt op 17 januari 1467 (ns) verbannen wegens *onproffittelic te zine* niettegenstaande hij bij de dood van zijn vader samen met zijn vier broers en zusters een huis-hofstede en 120 p.p. erfde<sup>60</sup>. De hoeve, bron van inkomsten werd verkocht en in 1462 hebben de twee resterende wezen, waaronder Maertin, nog 87 p.p. en 1/6<sup>de</sup> van een huis achter de halle<sup>61</sup>.

#### OMVANG VAN DE GROEP ARMEN IN DE STAD

Het is moeilijk een antwoord te geven hoe groot de groep armen was in de stad. Het denombrement van 1469 geeft slechts 88 dis-

60 A.C.B. FF 104, f. 88v en A.C.B. FF 1004, f. 186.

61 A.C.B. FF 1004, f. 186.



armen en 43 fiscale armen op 3593 haarden (13.346 inwoners)<sup>62</sup>. Daarmee zou het aantal armen bij het laagste percentage behoren in het graafschap Vlaanderen. De disarmen konden enkel in leven blijven dankzij effectieve steun van de liefdadigheid, de dis. Fiscale armen betaalden geen belasting omdat hun inkomsten niet voldoende hoog waren, maar ze konden zichzelf in leven houden door hun arbeid. We hebben evenwel geen andere bronnen om exacte aantallen armen te berekenen en we zijn dus noodgedwongen verplicht om ons te baseren op deze toch zeer omzichtig te gebruiken haardentelling uit 1469. Bij de hier opgegeven aantallen armen zijn naar alle waarschijnlijkheid enkel de inwoners (poorters, buitenpoorters, ...) van de stad en kasselrij gerekend en niet de groep vreemde landlopers, die het voorwerp waren van de meeste verbanningen en die juridisch niet bestonden als inwoner en als het ware 'statenloos' waren.

#### COMPARATIEF ONDERZOEK: BRUGGE, GENT, IEPER, ...

Het *ballinboek* als bron is door enkele historici gebruikt in hun specifieke zoektocht naar één topic: prostitutie (G. Dupont) en seksuele delinquentie (M. Naessens). Daardoor is een vergelijkende analyse op basis van hun onderzoek niet mogelijk. Het *Gentse ballinboek* is bewaard voor de periode 1472-1537 met in totaal 3215 verbanningen, waarvan de helft in de periode 1477-1486<sup>63</sup>. Er is een opvallend ruime groep zedendelinquenten (prostitutie, overspelige, bordeel houden) die met een verbanning bestraft worden (555 van de 3215), maar opvallend is dat het merendeel vroegtijdig terugkeerde binnen de stadsmuren. Dat is bijzonder veel in vergelijking met Sint-Winoksbergen, maar dat zal alles te

62 W. PREVENIER, 'La démographie des villes du comté de Flandre aux XIIIe et XIVe siècle. Etat de la question. Essai d'interprétation', in: *Revue du Nord*, 65 (1983), nr. 257, p. 264; W. PREVENIER, 'Bronnen voor de historische demografie van de Zuidelijke Nederlanden in de Middeleeuwen. Kritische beschouwingen', in: *Archief- en Bibliotheekwezen in België*, extranr. 24. Bronnen en methoden van de historische demografie voor 1850, p. 3-43; W.P. BLOCKMANS en W. PREVENIER, 'Armoede in de Nederlanden van de 14<sup>e</sup> tot het midden van de 16<sup>e</sup> eeuw. Bronnen en problemen', in: *Tijdschrift voor geschiedenis*, 88 (1975), p. 515.

63 Gent, *Stadsarchief*, reeks 212. Zie M. NAESSENS, 'Seksuele delicten in het laat-middeleeuwse Gent', in: A. MLSIN, X. ROUSSEAU, F. VESENTI, *Violence*, p. 148 e.v.

maken hebben met de grootsteden (Gent, Brugge en Ieper) waar de georganiseerde prostitutie meer ingeburgerd was dan in kleine stadjes en plattelandsgemeenschappen. In Sint-Winoksbergen heb ik geen weet van een badhuis tijdens de 15<sup>de</sup> eeuw.

#### DE PRAKTIJK BUITEN VLAANDEREN

Er is de laatste jaren onderzoek gevoerd naar het gebruik van de verbanning als straf, ook buiten Vlaanderen. In Deventer kon men vaststellen dat de straf hoofdzakelijk wordt toegepast bij delicten waarbij messteken gegeven worden<sup>64</sup>. In Dordrecht blijkt de straf dan weer gebruikt in de politieke machtsstrijd die er woedde, zeker tussen 1383 en 1400. Daar kwam reactie omdat het hoog aantal verbanningen de stedelijke economie ontwrichtte en leidde tot onrust. Opvallend is dat men in Amsterdam, waar het *ballincbouc* bewaard werd vanaf 1540, een verbanning oplegde naar een bepaalde plaats net zoals men in middeleeuws Italië deed<sup>65</sup>. Op andere plaatsen in Zeeland en Holland is het de praktijk om iemand het recht te ontzeggen om nog binnen bepaald gebied te komen. Opvallend is dat in de ammanie Brussel in de 15<sup>de</sup> eeuw geen enkele vrouw verbannen wordt wegens leegloperij, wat in groot contrast staat met de situatie in Sint-Winoksbergen. In de ammanie Brussel worden dan wel weer opvallend hoge aantallen vrouwen omwille van 'onkuys leven' en 'dieveryen' verbannen<sup>66</sup>. In Frankrijk komt de straf ook vroeg voor, zeker sinds de Salische wetten waar de straf al vermeld wordt, en doorgaans in de stedelijke rechtspraak vanaf de 12<sup>de</sup> eeuw. Ook als repressiemiddel tegen de *vagabondage* wordt de straf vanaf het midden van de 14<sup>de</sup> eeuw gebruikt door de Châtelet in Parijs<sup>67</sup>. Ook de pausen, in de

64 J.F. BENDERS, *Bestuursstructuren en schriftcultuur. Een analyse van de bestuurlijke verschriftelijking in Deventer tot het eind van de 15<sup>de</sup> eeuw*, Publicaties van de IJsselacademie, nr. 173, Hilversum, 2004, p. 175.

65 C. GLAUDEMANS, *Om die wrake wille: eigenrichting, veten en verzoening in laatmiddeleeuws Holland en Zeeland*. *Hollandse Studiën* 41, Hilversum, 2004, p. 174, 185; C. SHAW, *The politics of exile in Renaissance Italy*. *Cambridge Studies in Italian History and Culture*, Cambridge, 2000; W. FRIJHOFF, J. VAN HERWAARDEN, *Geschiedenis van Dordrecht tot 1572*, Hilversum, 1996, p. 95-97.

66 F. VAN HEMELRYCK, *De criminaliteit*, p. 311.

67 M.-H. RENAUT, 'Vagabondage et mendicité: délits, périmés, réalité quotidienne', in: *Revue Historique*, 606, 1998, p. 287-322.

14<sup>de</sup> eeuw tevens wereldlijk heer in Avignon, deinzen er niet voor terug om tegen overtreders van het gemeen recht de verbanning uit te spreken. Zij verschilden in de toepassing van de rechtsbedeling niet van de gebruiken van de lekenrechtspraak in Frankrijk<sup>68</sup>. Binnen Frankrijk werden tussen steden geregeld lijsten doorgegeven van verbannen personen. In Valencijs daarentegen werd de verbanning vanaf het eind van de 12<sup>de</sup> eeuw voorzien, doch enkel voor vreemden en nooit voor poorters<sup>69</sup>. Later wordt de straf in de 14<sup>de</sup> eeuw vooral gegeven aan personen die zich schuldig hadden gemaakt aan diefstal maar vooral aan uitbaters van een bordeel. In Laon springt men vrijer om met de straf. Daar worden ook diegene die verdacht worden van brandstichting, diefstal, verkrachting of moord verbannen uit de stad<sup>70</sup>. Gauvard stelt evenwel dat de verbanning als straf op de rechtbanken meer werd geëist dan effectief gegeven en dat zowel in de steden als in het Parlement van Parijs<sup>71</sup>. Zoals vermeld geeft Giry aan dat de straf in Sint-Omaars tot de meest gebruikte straffen behoorde, maar de banbreuk enkel met mutilatie van een oor werd bestraft<sup>72</sup>.

Voor Italië werd al opgegeven dat men daar verbande naar een bepaalde plaats. In Bologna werden zelfs registers van verbanningen bijgehouden in de 13<sup>de</sup> eeuw per soort delict waarvoor de straf werd gegeven. De registers van verbanningen wegens schulden krijgen zo wel een zeer opmerkelijke betekenis voor de economische geschiedenis van de stad<sup>73</sup>. De straf blijkt daar effectief te wer-

68 J. CHIFFOLEAU, *Les Justices du pape. Délinquance et criminalité dans la région d'Avignon au XI<sup>ve</sup> siècle*, Parijs, 1984.

69 R. JACOB, 'Le faisceau et les grelots', p. 70.

70 E. JANIN, 'Documents relatifs à la peine du bannissement (XIII<sup>e</sup> et XIV<sup>e</sup> siècles)', in: *Bibliothèque de l'école des Chartes*, 8 (1847), p. 419-426.

71 C. GAUVARD, M. & R. ROUSE, A. SOMAN, 'Le Châtelet de Paris au début du XV<sup>e</sup> siècle d'après les fragments d'un registre d'écrous de 1412', in: *Bibliothèque de l'École des Chartes*, 157 (1999), nr. 2, p. 576.

72 A. GIRY, *Histoire de la ville de Saint-Omer*, p. 219-220. Een onderzoek van het register van bannelingen dringt zich hier op. Het lijkt twijfelachtig dat de banbreuk van een verbanning voor moord of andere feiten die met een langdurige verbanning werden bestraft, enkel werd bestraft met het afsnijden van een oor.

73 D. MEHU, 'Structures et utilisation des registres de bannis pour dettes à Bologne au XIII<sup>e</sup> siècle', in: *Mélanges de l'École française de Rome. Moyen-Age. Temps Modernes*, 109 (1997), nr. 2, p. 545-567.

ken en schuldenaars aan te zetten tot betaling van hun schulden. Het aantal dat per jaar omwille van schulden werd verbannen ligt zéér hoog: men gaat er jaarlijks vlot boven de 2000 personen<sup>74</sup>! Dat staat in schril contrast met een stadje als Colmar waar er tussen 1424 en 1475 amper 82 verbanningen te noteren zijn<sup>75</sup>. Toch zeggen deze cijfers weinig. Wat was het aantal verbanningen tegenover het totaal aantal straffen uitgesproken door een recht-bank? Hoeveel verbanningen werden herroepen (rappel-de-ban) of werd er gratie of compositie verleend<sup>76</sup>? We hebben in deze periode 6 ‘rappel de bans’ en 1 remissie<sup>77</sup>. Deze laatste staat natuurlijk niet in de registers van verbanning, want een remissie werd gegeven vooraleer er een straf werd bepaald. Van de 6 ‘rappel de bans’ vinden we er 4 terug in ons register<sup>78</sup>. Van de andere twee is er geen spoor<sup>79</sup>. Het aantal zaken die in aanmerking kwamen voor een rappel de ban zijn dus verwaarloosbaar klein. Sommige auteurs vermelden expliciet dat de verbanning al eens werd uitgesproken bij verstek. Voor Sint-Winoksbergen hebben we hiervoor geen gegevens voorhanden, maar als die bewering waar zou zijn, dan zijn de hoge aantallen verbanningen een teken dat er een grote straffeloosheid was omdat daders niet werden gevonden of berecht. We hebben zelden of nooit alle rechtelijk archief voor de middeleeuwen bewaard om op deze vragen te antwoorden en dus

74 D. MEHU, ‘Structures’, p. 559.

75 G. BISCHOFF, ‘La montagne et les voyageurs à la fin du Moyen Age: de l’indifférence au regard’, in: *Actes des congrès de la Société des historiens médiévaux de l’enseignement supérieur public*, 34 (2003), p. 395-413. Zie p. 396, n. 2 voor de gegevens over Colmar, alwaar verwezen wordt naar H. MAURER, “Erzwungene Ferne. Zur räumlichen Dimension der Stadtverweisung im Spätmittelalter”, in: G.P. MARCHAL, *Grenzen und Raumvorstellungen (11.-12. Jahrhundert)*, Zürich, 1996, p. 199-224.

76 In Sint-Winoksbergen zorgt de verlening van composities geregeld voor wrijvingen tussen de baljuw en de bruggraaf i.v.m. de verdeling van de inkomsten. Zie A.D.N. B 1315 (immatr. 15893/10).

77 A.D.N. B 1694, f. 22 Remissie voor Etienne Voorbrake, *dit brasseur*, gehuwd met Lisbeth Vitse, voor de moord op Etienne Le Pret.

78 A.D.N. B 1684, f. 26 Joris Puls (1449); ADN B 1684, f. 75 Willequin Oxelare (1449); B 1684, f. 86 Pierre Colin (1449); A.D.N. B 1684, f.193 Pasquine, weduwe van Jean van de Weghe (1450).

79 A.D.N. B 1681, f. 87 Rappel de ban voor Jean Lam, verbannen voor de moord op Clemens, bastaardzoon van Wautier Walraven (1390); A.D.N. B 1684, f. 66 Rappel de ban voor Couckart Zeiwe, wever uit Geldre, verbannen voor ‘deshonneites conversations’ (1449).

zal een sluitend comparatief onderzoek dienaangaande een illusie blijven. Voor de 16<sup>de</sup> eeuw is het bewaarde bronnenmateriaal veel beter bewaard en zijn verschillende goeie studies voorhanden<sup>80</sup>. Ook konden we vaststellen dat niet alle verbanningen in het register genoteerd werden. Welk aandeel deze zaken hebben kunnen we nooit weten<sup>81</sup>.

#### BESLUIT

Een opvallende vaststelling bij het gebruik van de verbanningen in Sint-Winoksbergen is het groot aantal verbanningen omwille van *onproffittelic te zine*. Alhoewel we een exacte omschrijving van de term moeilijk kunnen geven toont dit uiteindelijk aan hoe rekbaar ook voor de tijdgenoot het met deze term omschreven misdrijf was. Het cliché van vagebonden die schijnbaar doelloos rondlopen langs de straat altijd klaar om wat te stelen. De gevestigde en heersende klasse aanzag deze als een gevaar voor zichzelf, zijn goederen en voor de maatschappij, waar de 'onproffittelicke' willens nillens naliet zijn rol te vervullen. Dat het beleid een breed draagvlak had, ook binnen de middenklasse, staat buiten kijf. Van armoede naar criminaliteit was maar een kleine stap, maar het was een stap die veel armen moesten zetten wilden ze zichzelf in leven houden.

Het doel van de verbanning was de bescherming van de gevestigde orde. De leeglopers creëerden een onveilig gevoel in de stad en de enige mogelijkheid die men zag was de verbanning uit de stedelijke maatschappij. In de steden was men dan ogenschijnlijk van het probleem af. De straf werd niet enkel binnen stedelijke context gebruikt, maar ook door het kasselrijbestuur van Sint-Winoksbergen uitgesproken en door heerlijkheden op het grond-

80 J.P. COY, *Strangers and misfits: banishment, social control and authority in early modern Germany*, Leiden, 2008, over het stadje Ulm in de 16<sup>de</sup> eeuw.

81 Zie bv. A.D.N. B 1315 (imatr. 15893/12). Verbanning van Willem Hubrecht, Jacob Hubrecht, Jan Memaerd en Wouter Waerscoe voor moord, levenslang uit Vlaanderen (ca. 1450). Verschillende zaken in A.D.N. B 1315 (imatr. 15893).

gebied van de kasselrij<sup>82</sup>. Het was als ‘oplossing’ voor het probleem een emanatie van de korte-termijn-visie die toen nog bestond op dit vlak. Het was maar een veelal tijdelijk verschuiven van het probleem van de stad naar het platteland dat er zijn naam als onveilig platteland alle eer aandeed, waar de opsporing van delinquenten een gans stuk moeizamer verliep.

In gevallen waarbij ‘in principe’ de doodstraf werd uitgesproken, was de verbanning een gratiemaatregel. Men bleef in leven, maar werd uit de maatschappij gestoten, afgesneden van het sociale weefsel waar men deel van uitmaakte. Sommige Duitse auteurs wijzen op het bestaan van een netwerk dat deze bannelingen opving. In Vlaanderen nochtans wijst alles er op dat deze groep de toegang tot allerhande instellingen (passantenhuizen) werd ontzegd of de duur van het verblijf alleszins strikt werd beperkt. De *Godslieden passantenhuizen* die bedoeld waren om pelgrimreizigers op te vangen zijn voor bannelingen nogal eens gebruikt op hun reis naar nergens.

82. Voor de kasselrij zie: A.D.N. B 1315 (immatr. 15893). Voor de heerlijkheid: A.D.N. B 1688, f.14 Rappel de ban voor Josse de Baer, verbannen uit Vlaanderen door de schepenen van de proosdij van Sint-Donaas in Sint-Winoksbergen, voor diefstal van koeien bij Augustin Waelkin (1458).



Bijlage: Analyse van het bannelingenregister van Sint-Winoksbergen

SCREIVEL Lauwer	hoof		100 jaar uit Vlaanderen	15-9-1386	3r
DEJONGHE Andries <sup>1</sup>	galge	moord	eeuwig uit Vlaanderen	29-10-1390	3r
VAN REC Joris <sup>2</sup>	galge	moord	uit Vlaanderen moord	22-7-1391	3r
STAPIN Jehan	galge		6 jaar uit Vlaanderen	25-1-1392ms	5r
DOBBER Boudin	ogen		1 jaar uit Bergen	25-1-1392ms	5r
SCUDELOEX Marie <sup>3</sup>	oren		3 jaar uit Bergen	06-09-1392	5r
KEYSERS Lippin, bastaard <sup>4</sup>	ogen		1 jaar uit Bergen	06-09-1392	5r
HANEN, Jehane twijf Jacobs	oren		1 jaar uit Bergen	06-09-1392	5r
HORENMAETS Pieter	galge		6 jaar uit Vlaanderen	31-1-1393ms	5r
SCHELUWAERD Jan	ogen		1 jaar uit Bergen	11-7-1393	5v
CARBOEN Appelin			3 jaar uit Bergen	27-6-1393	8r
CORNELYS Jan <sup>5</sup>	hoofd	moord	100 jaar uit Vlaanderen	09-05-1394	8r
REUWES Wouter <sup>6</sup>	ogen	valse eed	3 jaar	31-07-1394	8v
KEYSERS Lippin, bastaard <sup>7</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	31-07-1394	8v
ROUKIERS Kateline		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	31-07-1394	8v
sBARDS Maroiken		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	31-07-1394	8v
VAN GULKE Griele fa Maes		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	31-07-1394	8v
WREDEN Griele <sup>8</sup>		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	31-07-1394	8v
STULS Maye		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	31-07-1394	8v
SOTTEN Jaquemine		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	31-07-1394	8v
Maye (bordeel) <sup>9</sup>		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	31-07-1394	8v
WULFAERTS Agniete		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	31-07-1394	8v
VANDEN HOUTE Jacob <sup>10</sup>		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	31-07-1394	8v
CONINC de Jacob	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	09-07-1395	9r
VAN DRONGHENE Bette	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	09-07-1395	9r
VAN NEIDER LINTENE Jehan	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	09-07-1395	9r
VAN HOEMBEIKE Jan	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	09-07-1395	9r
VAN STEEN Willem	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	16-07-1395	9v
VAN STEEN Maroie twijf Willem	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	16-07-1395	9v
BENS Jane twijf Maes	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	16-07-1395	9v
LOOR Pieter <sup>11</sup>		overhoricheit wet	3 jaar uit Vlaanderen	21-1-1396ms	9v
LOOR Herman fs Pieter		overhoricheit wet	3 jaar uit Vlaanderen	21-1-1399ms	9v
BERNAERD Jan		overhoricheit wet	3 jaar uit Vlaanderen	21-1-1396ms	9v
sNAGHELs Laureinse	pit	onprofftelick	3 jaar	21-1-1396ms	9v
VANDEN BROUCKE Lansellood <sup>12</sup>		moord	100 jaar uit Vlaanderen	04-11-1396	10r
PLATEEL Franskin <sup>13</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-07-1397	10r
VANDE WALE Wouter	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-07-1397	10r

- 1 de zone Trise sjonghen bastaerd Jan Canaerds, van mordaden iedaen bi nachte in Berghen op Lauwer den Hond
- 2 de zone Andries Van Rec, zadelare, van mordade iedaen bi nachte in Berghen op Willem Heinemans de zone Jan
- 3 die woonde inde Pottiernestraet
- 4 zoon van Ghys
- 5 geseid van Brugghe, wegens moord op Bertelmen Danael
- 6 bi clachte van Michiel Adaem, hie eenen quaden heed hadde ghedaen voor de schepenen van Bergen
- 7 zoon van Ghys, eerder verbannen voor dezelfde reden op 6-9-1392
- 8 Griele de moeder Hermins Wreden
- 9 die int bourdeel woend Moenekin Heins shertsen, vrouwe van Ypre
- 10 steenhauwere
- 11 wegens overhoricheden jeghens de wet
- 12 bastaerd Wouter Vanden Broucke, voor de moord op Hellin den Leet
- 13 zie in de tekst voor de omstandigheden



BERNAERD Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-07-1397	10r
VANDEN BERGHE Jan	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	20-07-1397	10r
sBARDS Maroie	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	20-07-1397	10r
VAN HONDINGHEM Philippe <sup>44</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	20-07-1398	10r
CONDIES Kateline	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	20-07-1398	10r
ROUKIERS Kateline	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	20-07-1398	10r
VANDER HA Joos		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	28-09-1397	10v
COBES Betrise <sup>5</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	19-07-1398	10v
OOSTMANS Ysabele	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	19-07-1398	10v
SAMAN Bertrise	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	19-07-1398	10v
SMEKAERDS Helsekin	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	19-07-1398	10v
HUUTLATE VANDER Kateline	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	19-07-1398	10v
BARDMAKERE Clare X Diederyc	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	19-07-1398	10v
DE VINC Jan <sup>6</sup>	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	19-07-1398	10v
DE VOS Wynnoc	galghe	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	19-07-1398	10v
VANDER COLAME Coppin	galghe	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-07-1398	10v
QUARTEELS Jane <sup>7</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	26-07-1398	11r
DE WALSCHE Jaex	ogen	overhorich de wet	1 jaar	26-07-1398	11r
DEMAN Wynnoc fs Pauwels		onprofftelick	3 jaar Bergen	13-12-1398	11r
VAN TRIERE Pieter		onprofftelick	3 jaar Bergen	13-12-1398	11r
BOIDS Wilgemine Ra Gillys <sup>8</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	13-12-1398	11r
PIGGHE Hannin <sup>9</sup>		moord	100jaar uit Vlaanderen	21-12-1398	11r
HAEP Pieter	galge	valse eed	6 jaar uit Vlaanderen	18-07-1399	11v
DE WISPELARE Bouden	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	18-07-1399	11v
DE WISPELARE Jane twijf Bouden	oren	onprofftelick	3 jaar	18-07-1396	11v
SCHUCKEL Henryc	galge	valscheiden	3 jaar	12-09-1399	11v
VAN BRUSSELLE Weynire <sup>10</sup>	galge	moord	Eeuwig uit Vlaanderen	20-03-1400	12r
JANSSZONE Symoen <sup>11</sup>	hoofd	moord	100jaar uit Vlaanderen	20-03-1400	12r
COLIN Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	30-07-1400	12v
VAN RYSSELLE Christiaen	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	30-07-1400	12v
BEYE Michiel	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	30-07-1400	12v
VANDER HEEKE Watier	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	30-07-1400	12v
VANDER HEEKE Jan	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	30-07-1400	12v
WYNDS Kateline <sup>22</sup>	oren	onprof.	1 jaar uit Bergen	30-07-1400	12v
VAN STEEN Maroie <sup>23</sup>	oren		1 jaar uit Bergen	30-07-1400	12v
DANCKAERTS Zoete	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	30-07-1400	12v
Casine <sup>44</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	30-07-1400	12v
LOERLAY Griele <sup>25</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	30-07-1400	12v
VANDEN POELE Joris <sup>26</sup>	galge	diefte	100 jaar uit Vlaanderen	16-10-1400	12v
HENNEMAER Symoen <sup>27</sup>		moord	100 jaar uit Vlaanderen	02-07-1401	13r

- 14 alias Belgaerds
- 15 twijf van Jan Cobes, sayweivere
- 16 timmerman
- 17 twijf Gille Quarteels
- 18 Wilghemine de wedewe Gillys Boids, grote live die me heet van Ghelre
- 19 gheseid langhe hannin, wegens moord op Gherard Tysman ute Braband
- 20 wegens moord op Max den Paeu, bastaerd Jan Dyserin
- 21 uit Zuid Holland, *van rechter manslachte* op Coppin den Vos
- 22 Katheline twijf Meeus Wynds
- 23 Maroie twijf Willems van Steen
- 24 vander steide van Ypre, gheseid inde wandelinghe
- 25 Griele die me heet Griele Loerlay
- 26 geboren in Roeselare
- 27 gheseid Lazin, van rechter manslachte op Symoen Verdeboute. Zie verder over deze zaak ADN B 1315 (immatr. 14977).

VAN CAESTRE Clay	galge	diefte	100 jaar uit Vlaanderen	30-07-1401	13r
VAN MELE Diederick <sup>28</sup>	galge	overval	Eeuwig uit Vlaanderen	09-09-1401	13r
PIETERS Gosin <sup>29</sup>	galge	overval	Eeuwig uit Vlaanderen	09-09-1401	13r
PIETERS Jan <sup>30</sup>	galge	overval	Eeuwig uit Vlaanderen	09-09-1401	13r
BARDMAKERS Clare <sup>31</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	06-07-1403	13v
Kalle <sup>32</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	06-07-1403	13v
BERNAERDS Griele	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	06-07-1403	13v
Trise <sup>33</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	06-07-1403	13v
SREUDDERS Maroie	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	06-07-1403	13v
Lizebette <sup>34</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	06-07-1403	13v
BEIX Jane <sup>35</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	06-07-1403	13v
CAERLINS Sente	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	06-07-1403	13v
VAN STEEN Maroie	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	06-07-1403	13v
HAREMAET Jacob	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	06-07-1403	13v
DE MAN Maerten	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	06-07-1403	13v
SMETS Kateline <sup>36</sup>	-	-	6 jaar uit Bergen	06-07-1403	13v
KIELIN Thor <sup>37</sup>	galge	diefte	100 jaar uit Vlaanderen	14-07-1403	14r
OUDAERDS Griele	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	14-09-1403	14r
Pieronkin	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	14-09-1403	14r
DE CLERC Gilles	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-09-1403	14r
DE NEVE Jacob	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-9-1403	14r
DE BRUNE Diederyc	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-9-1403	14r
Sente Kaerlins	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	28-9-1403	14r
PIETERSZONE Jan <sup>38</sup>	ogen	?	1 jaar uit Bergen	28-9-1403	14r
CLERCX Martine <sup>39</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	1-2-1404	14v
Agniesekin	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	1-2-1404	14v
VANDERBEIKE Anceel		paisbrake	100 jaar	4-10-1404	14v
ACHGAUFFLE Jan	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	9-7-1406	15r
ACHGAUFFLE Bertrise twijf Jan	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	9-7-1406	15r
WULLECOPS Maykin	oren	onproffitelick	1 jaar	9-7-1406	15r
VAN KEISEVET Lote	oren	onproffitelick	1 jaar	9-7-1406	15r
VAN RYSSELLE Christiaan	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1405	15v
DE VOS Winnoc	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1405	15v
MEERSMAN Matheux	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1405	15v
Griele <sup>40</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	30-1-1405	15v
CARSTEL Michiel	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	30-1-1405	15v
BOIDS France	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	30-1-1405	15v
DOUBBER Bouden	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	30-1-1405	15v
VANDEN HOVE Willem	galge	onproffitelick	10 jaar uit Vlaanderen	30-1-1405	16r
VANDER BEIKE Willem	galge	onproffitelick	10 jaar uit Vlaanderen	16-7-1406	16v
MISPÉLBOLLE Jan	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	16-7-1406	16v
DE PARMENTIER Carstiaan	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	16-7-1406	16v
VAN HOUTE Frans	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	15-7-1406	16v

- 28 principael, van overal bij nachte  
29 skosterszone, broer van onderstaande, geboren van Kassel, medeplegers  
30 skosterszone, broer van bovenstaande, geboren van Kassel, medeplegers  
31 Clare, twijf Diederyc Bardmakers  
32 langhe Kalle die de meersch plagh te draghene ende te winnebrode drough  
33 grote Trise woenende inde belc in Diederyc Michlins husekin  
34 ene Lizebette die men heed Likerbette  
35 Jans twijf Pieter Beix  
36 Katheline twijf Jacob Smets (er is geen reden opgegeven voor de verbanning)  
37 linninweyvere, geboren in Diksmuide  
38 geboren van Veurne  
39 Martine, twijf Pieters Clercx  
40 in de wandelinghe

VANDEN WEIRIE Abel	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	16-7-1406	16v
FEELS Griele	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	16-7-1406	16v
RODEMOEN Jaqmine <sup>41</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	16-7-1406	16v
VAN ZOUTENAY Kallekin	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	16-7-1406	16v
LOTINS Colinekin <sup>42</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	16-7-1406	16v
Kateline <sup>43</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	16-7-1406	16v
Jannekin <sup>44</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	16-7-1406	16v
Gelekin <sup>45</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	16-7-1406	16v
BUISEKINS Mine	oren		1 jaar uit Bergen	10-12-1406	17T
Laurotte <sup>46</sup>	oren		1 jaar uit Bergen	10-12-1406	17T
BUXHOREN Lauwerkin	ogen		3 jaar uit Bergen	10-12-1406	17T
DAMMAKERS Betrise <sup>47</sup>	oren		1 jaar uit Bergen	10-12-1406	17T
VANDER DORNE Kateline <sup>48</sup>	oren		1 jaar uit Bergen	10-12-1406	17T
DE MAN Winnoc	galge	rechter tasselment	6 jaar uit Vlaanderen	29-7-1407	17v
BEYERHAEF Jan	galge	rechter tasselment	6 jaar uit Vlaanderen	29-7-1407	17v
DE BAVELAERE Andries <sup>49</sup>	galge	overhorich de wet	10 jaar uit Vlaanderen	29-7-1407	17v
DE KEISER Philip	galge	onredel. wandeling	6 jaar uit Vlaanderen	29-7-1407	17v
VANDER STRAET Jan	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	29-7-1407	17v
VOS Josine X Winnoc	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1407	17v
Bette <sup>50</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1407	17v
Marije	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1407	17v
VAN GHELDRE Line	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1407	17v
Grielekin	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	29-7-1407	17v
SHOGHEN Janekin	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	29-7-1407	17v
Nelle <sup>51</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	29-7-1407	17v
Janekin	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	29-7-1407	17v
sVINX Margriete	oren	onprofftelick	3 jaar	29-7-1407	17v
VAN GHELRE Hans	galge	putiersceipe	3 jaar uit Vlaanderen	30-9-1407	18T
Bette	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	30-9-1407	18T
VOEDERAERDS Minekin <sup>52</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	30-9-1407	18T
MINNES Carsame <sup>53</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit bergen	30-9-1407	18T
JONGHE Inghelraem <sup>54</sup>	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	20-7-1408	18v
VANDER MAZE Jan <sup>55</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-7-1408	18v
BOUDS Hannin	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-7-1408	18v
DE BACKERE Willem <sup>56</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-7-1408	18v
WULLECOPERS Maykin	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-7-1408	18v
PIETERS Bette	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-7-1408	18v
DE HAZE Laurence <sup>57</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-7-1408	18v

- 41 Jaqmine twijf Jacob Rodemoens
- 42 Colinekin Jan Lotins stiefdochter
- 43 metten roden hoghen
- 44 ghezusaren
- 45 ghezusaren
- 46 metten strypten rocke
- 47 Bertrise de wedewe Jans Dammakers
- 48 Katheline de wedewe Willems Vander Dorne
- 49 van tasselmente ende van overhoricheide jegghens de wet
- 50 Bette die woende met Andries den Bavelare
- 51 die by Thobiaes Compaege een kind hadde
- 52 Minekin, twijf Wulles Voederaerds
- 53 Carsame, twijf Frans Minnes
- 54 Inghelraem, bastaerd Inghelraem Jonghe
- 55 brauwere
- 56 van Sint-Omaars
- 57 Laurence metten loerdekin rocke die men heet de Haze

VANDER GHEERE Diederyc <sup>58</sup>	moord	100 jaar	11-8-1408	19r	
SLOVES Kalle	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	26-10-1408	19r
BACHUUS Maye <sup>59</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	26-10-1408	19r
Kaerlins <sup>60</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	23-11-1408	19v
DE PANEERE Jan <sup>61</sup>	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	23-11-1408	19v
KIEBE Jan <sup>62</sup>	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	23-11-1408	19v
FRANS Bette	oren		3 jaar uit Bergen	23-11-1408	19v
DE KAREL Clay <sup>63</sup>	hoofd	moord	100 jaar uit Vlaanderen	27-7-1409	19v
VANDE DOORNE Willem <sup>64</sup>	ophanging		6 jaar uit Bergen	7-3-1409	20r
VANDE DOORNE Coppin <sup>65</sup>	ophanging		6 jaar uit Bergen	7-3-1409	20r
Andries de bastaard Michiel <sup>66</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	4-7-1410	20r
COLIN Olivier X Jane Stappins	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	4-7-1410	20r
VAN LOO Jan <sup>67</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	4-7-1410	20r
DE GHEITER Hannin	ogen	overhorich de wet	3 jaar	4-7-1410	20r
PELLINGHES Jane	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	4-7-1410	20r
RUDDERS Naniele twijf Pieters	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	4-7-1410	20r
Zoete <sup>68</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	4-7-1410	20r
VANDE GEDE Gillys <sup>69</sup>	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1408	20v
WOUDS Willem	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1408	20v
DE MAUCX Willem <sup>70</sup>	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1408	20v
sBEYERS Maye	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1408	20v
sBAX Griele	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1408	20v
Trise <sup>71</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1408	20v
DESHERTEN Maye X Michiel Carlier	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1408	20v
BANKEVOIT Vedast, bastaard	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	11-12-1411	21v
VAN BRABANT Herman	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	11-12-1411	21v
GHESELIN Pieter <sup>72</sup>	galge	onproffitelick	1 jaar uit Vlaanderen	11-12-1411	21v
CAELGRAU Lauwer <sup>73</sup>	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	11-12-1411	21v
HANINS Jane X Willem <sup>74</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	11-12-1411	21v
CAROENS Maye X Casin <sup>75</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	11-12-1411	21v
DAMHOUDERS Late <sup>76</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	11-12-1411	21v
CARSTEL Michiel <sup>77</sup>	ogen	**	3 jaar uit Bergen	17-6-1412	22r
DE VOS Jan	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	17-6-1412	22r

- 58 fs Jacobs, van rechter manslage op Pieter Lunuer  
59 Maye, die men heet Maye Bachuus  
60 Sente Kaerlins  
61 van Sint-Omaars  
62 scipman  
63 van rechter manslagte op Bouden Haepszone  
64 broer van onderstaande; uit de banlieu en 8 kilometer  
65 broer van bovenstaande; uit de banlieu en 8 kilometer  
66 genen leider trauwe  
67 die me heed broeder Jan zachte leven  
68 wonende met Jan van Bieren, bastaard  
69 geboren van Wervik  
70 <sup>o</sup> Paskendalewaert (d.i. in de buurt van Passendale)  
71 hare geselnede (bij bovenstaande)  
72 uit Rekspoede  
73 uit Broeckerke  
74 Jane twijf Willem Hanins  
75 Maye twijf Casin Caroens  
76 Late, tjoncwijf Pieter Damhouders  
77 ... van dat hij den ban weider zeide van Joncvrauwe Gilloten der bastaerden dochter;  
bijkomende straf: boete van 50 £

DE KOC Jan <sup>86</sup>	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	1-7-1412	22r
SCOTELDRA AIERE Jan <sup>79</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	1-7-1412	22v
VAN HALE Wouter <sup>80</sup>	galge	onproffitelick	6 jaar	1-7-1412	23r
BOUDINSSONE Jan <sup>81</sup>	galge	valse eed	6 jaar uit Vlaanderen	26-1-1414	23r
SWUNDES Carstine <sup>82</sup>	oren		1 jaar uit Bergen	4-9-1412	23v
DE LATRE Godevaert	ogen	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	14-7-1413	23v
VILAIN Christoffel	ogen	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	14-7-1413	23v
DOBBERE Boudin	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-7-1413	23v
DAMMAN Clais <sup>83</sup>	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-7-1413	23v
tLATERS Mergriete X Godevaert	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-7-1413	23v
STAERTERS Maykin	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-7-1413	23v
Paesscinekin	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-7-1413	23v
WENTHE Jan <sup>84</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	7-12-1414	24r
VAN BIERE Steven	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	7-12-1414	24r
DE VULRE Jan <sup>85</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	7-12-1414	24r
VOS Lisbette X Jacobs	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	7-12-1414	24r
BENEDICTUS Lauwerense	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	7-12-1414	24r
Jane	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	7-12-1414	24r
VAN DER BEIKE Anseel <sup>86</sup>	hoofd	**	10 jaar uit Vlaanderen	25-10-1415	24v
DOMINE Pieter	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	1-2-1415	25v
DE VUE Casin	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	1-2-1415	25v
HANNEVIN Grienne	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	1-2-1415	25v
DE RUDDER Pieter	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	1-2-1415	25v
VANDE DERVE Willem	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	1-2-1415	25v
DE ZUTTRE Jan	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	1-2-1415	25v
DE CORNEWINDRE Wouter	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	1-2-1415	25v
VAN WARHEEM Jan	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	1-2-1415	25v
VAN CAUWELARE Arnoud	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	1-2-1415	25v
PIERIN Jan	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	1-2-1415	25v
DAMME Wydoot, bastaard <sup>87</sup>		moord	100 jaar	14-3-1416	26r
VAN LIERE Clay <sup>88</sup>	galge	ontamel. woorden*	6 jaar uit Vlaanderen	10-4-1416	26v
BAERT Jan <sup>89</sup>	ogen	ontamel. woorden	3 jaar uit Bergen	10-4-1416	26v
LAUWERS Jan	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	10-4-1416	26v
MAETS Grielkin <sup>90</sup>	pit	onproff. & ontamel. woorden	3 jaar uit Vlaanderen	10-4-1416	26v
VANDEN HILLE Jan <sup>91</sup>	ogen	ontamel. woorden	3 jaar uit Bergen	31-7-1416	27r
DE MEESTRE Christiaen <sup>92</sup>	ogen	ontamel. woorden	3 jaar uit Bergen	31-7-1416	27r
LEVI Thomas <sup>93</sup>	ogen	putiersceipe	3 jaar uit Bergen	31-7-1416	27r

- 78 saywevere  
79 van Poperinge  
80 van Oosterwijk  
81 wapenmaker  
82 geboren van Reninge  
83 geseit say  
84 van Ghivelde  
85 scrinewerkere  
86 reden: financieel gesjoemel  
87 moord op shere Jans Deyers, priestre  
88 pylmakere; van ontamelike worden te hebben ghesproken contrarie der wet en der steide  
89 fs Jan; onproffittelick & ontamelicke te hebben gesproken in presentie vander wet  
90 Grielkin fa Jan Maets; onproffittelick & ontamelike te hebben ghedraghen  
91 brauwer; ontamelike & onreidelike woorden thebbene ghesproken  
92 ontamelike & onreidelike thebben ghesproken  
93 timmerman

Paessine	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	31-7-1416	27r
HASAERDS Maroye	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	31-7-1416	27v
DE CLERC Jan <sup>94</sup>	galge	overhoricheit wet	6 jaar uit Vlaanderen	31-7-1416	27v
VAN WOUMEN Jan <sup>95</sup>	galge	worde wet	10 jaar uit Vlaanderen	31-7-1416	27v
DOCKE Pieter	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	2-10-1416	27v
HUGHES Colin	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	2-10-1416	27v
PETYT Carstiaen	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	2-10-1416	27v
COPPAENGNE Hannin	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	2-10-1416	27v
DE KEYSER Philips	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	2-10-1416	27v
CLOETS Bodine X Andries	pit	diefte	10 jaar uit Vlaanderen	2-10-1416	27v
TEGHELDECKERS Tryskin <sup>96</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	2-10-1416	28r
VAN YSENBURGHE Thorine <sup>97</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	2-10-1416	28r
VAN GHELDERE Line	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	18-12-1416	28r
VITS Nanne	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	18-12-1416	28r
WAERENE Maye	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	18-12-1416	28r
Griete <sup>98</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	18-12-1416	28r
LIPPIN Jan	galge	tassemente	6 jaar uit Vlaanderen	18-12-1416	28v
NEUDIN Jan <sup>99</sup>	galge	tassemente	6 jaar uit Vlaanderen	18-12-1416	28v
BALLINC Marc <sup>100</sup>	galge	beroerte	6 jaar uit Vlaanderen	18-12-1416	28v
BEERAERT Paessin	galge	beroerte	6 jaar uit Vlaanderen	18-12-1416	28v
DE MEESTER Winnoc	galge	beroerte	6 jaar uit Vlaanderen	18-12-1416	28v
Calkein	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-1-1417	29r
Franskin	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	29-1-1417	29r
VAN LOO Maye	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	29-1-1417	29r
CLAISSONE Joos	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1417	29v
PAUWELS Bette X Willem	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-7-1417	29v
Janekin	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-7-1417	29v
Wendele <sup>101</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	30-7-1417	29v
DE BLAZERE Willem <sup>102</sup>	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	10-9-1417	30r
DE REPRE David	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	10-9-1417	30r
Vedast, bastaard <sup>103</sup>	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	10-9-1417	30r
LAUWERS Jan	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	10-9-1417	30r
CLAISSONE Jan	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	10-9-1417	30r
SCARPENEISE Michiel	galge	onproffitelick	10 jaar uit Vlaanderen	10-9-1417	30r
BRAEM Clays <sup>104</sup>	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	10-9-1417	30r
HANNINGHES Jane X Willem	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	10-9-1417	30v
Griete	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	10-9-1417	30v
Maikin	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	29-1-1418	30v
Jan	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	29-1-1418	30v
BENOORT Jan	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	16-9-1418	31r
Calle <sup>105</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	16-9-1418	31r
VAN BIEREN Steven	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	27-1-1418	31v
WEYNEMAERE Franc	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	27-1-1418	31v
SEULE Roeland	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	27-1-1418	31v

- 94 overhoricheide thebbene ghedaen boven bevelen van wetten  
95 van recht aerrichede & dreeghelike worden thebbene ghesproken op wetten  
96 Tryskin fa Frans Tegheldeckers of hoe dat zoe ghenaed es  
97 Thorine bastaerddochter Hebbins van Ysenberghe  
98 die draghet een blauw caproen & een zwarte mantele  
99 van Wormhout  
100 van beroerte te willen  
101 Wendele die de doode lieden pleghet te cleedene  
102 van Quaedipre  
103 Vedast de bastaert Vedast Banckemaats  
104 fs Jan  
105 die men segt sertchenvrouwen

VANDEN BEIKE Zeigher	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	27-1-1418	31V
VANDER COLOMME Jacob	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-1-1418	31V
AELBRY Pieter	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-1-1418	31V
DESCOT Gillis	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-1-1418	31V
VAN DOTENIJS Hannekin	galge	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	27-1-1418	31V
Gaverkin	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-1-1418	31V
Duutschelkin	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-1-1418	31V
Coppin <sup>106</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-1-1418	31V
Bernadet	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-1-1418	31V
BEERNAERDS Griele	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	21-7-1419	32F
DROGHSTRAETS Mineke Ra Willem	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	21-7-1419	32F
VAN BIERNE Zoete	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	21-7-1419	32F
VAN DONGHENE Jane X Gillys	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	21-7-1419	32F
HOVETS Mazine	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	21-7-1419	32F
CRUKE Pieter	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	21-7-1419	32F
VANDEN HOVE Jane X Hendrixc <sup>107</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	21-7-1419	32F
DE MARSCALC Jan <sup>108</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-11-1419	32V
BACX Griete	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	24-11-1419	32V
DE ZWAEF Karel	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	15-12-1419	33F
MAINDAEL Jacob <sup>109</sup>	galge	moord	Eeuwig uit Vlaanderen	13-4-1420	33F
REBAT Jan <sup>110</sup>	galge	moord	Eeuwig uit Vlaanderen	13-4-1420	33F
DE BIL Jan <sup>111</sup>	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	21-6-1420	33V
BALLINC Frans	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-12-1420	33V
BARDEBOUD Jan <sup>112</sup>	ogen	onprofftelick	3 jaar	20-12-1420	33V
VANDE DOORNE Willem	ogen	onprofftelick	3 jaar	20-12-1420	33V
BURLINGHES Staesse X Wijid	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	20-12-1420	33V
DOUWERS Yde Ra Boudin	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	20-12-1420	33V
Gillys <sup>113</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	31-1-1421	34F
REIF Willem <sup>114</sup>	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	31-1-1421	34F
DE GHEITRE Jan	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	31-1-1421	34F
DE HASEIAGHERE Matheux <sup>115</sup>	galge	valscheide	50 jaar uit Vlaanderen	11-7-1421	34V
VANDER BEER ST Frans	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	11-7-1421	34V
STRIBBOUTS Jorine X Willem	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	11-7-1421	34V
WITLUCX Jane X Willem	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	11-7-1421	34V
TOOLNIERS Margriete X Andries	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	11-7-1421	34V
BOUDERAVENS Bette X Jan	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	11-7-1421	34V
VAN WOUMEN Noocke X Jans Mine	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	11-7-1421	34V
Griele <sup>116</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	11-7-1421	34V
VANDE HOGHENHUUS Jan	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	11-7-1421	34V
DE CRANE Gillis	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	19-9-1421	35F
DOUBBELE Hanekin	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	19-9-1421	35F
HYVET Lauwer	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	21-11-1421	35F
HYVETS Jane X Lauwer	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	21-11-1421	35F

106 met eene rode oghe

107 gareelmaker; er wordt bij vermeld: uit Bergen 5 mijl

108 permentier

109 voor moord op Jan Lauwers

110 voor moord op Jan Lauwers

111 fs Michiels

112 bastaerd

113 een elsenare, nu warrkende met Casin de Smit

114 barbier

115 van rechter valscheide

116 ange Griele



BEUDIN Jacob <sup>17</sup>	galge	vrihede	3 jaar uit Vlaanderen(+50p)	21-11-1421	35r
VAN SAVETEREN(?) Olivier	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	28-11-1421	35v
DE WILDE Pieter <sup>18</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	23-1-1422	35v
DE MAETS Sampson	ogen	tegen vriheden	3 jaar uit Bergen (+50p)	23-1-1422	35v
DE WILDE Pieter <sup>19</sup>	galge	orribelheden**	6 jaar uit Vlaanderen	30-1-1422	36r
BASTINCE Michiel	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen galge	30-1-1422	36r
CONDUYE Franskin	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1422	36r
Fransine	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1422	36r
PAEU Jan	galge	tegen vrihede	3 jaar uit Vlaanderen (+50p)	10-7-1422	36v
ZIBBOUDS Mabele Ra Jan <sup>20</sup>	pit	qua herberghe	3 jaar uit Vlaanderen	10-7-1422	36v
MULNARE Adelise fa Jan	pit	makelardije	6 jaar uit Vlaanderen	9-10-1422	37r
PARAERDS Jane	pit	quader herberghe	3 jaar uit Vlaanderen	9-10-1422	37r
BALLEERS Kateline X Jan	pit	onproffitelick	3 jaar	9-10-1422	37r
VANDE VELDE Gillis	galge	pointing <sup>21</sup>	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
MICHELIN Jan	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
SPREWE Jan	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
MARIN Jan	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
DE MULNARE Valentin	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
DE WILDE Pieter	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
DE HANDSCOEWERKERE Jourdaen	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
ZWARTEUJL Loy	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
DE BUSSCHERE Clays	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
CRAESSIN Jan	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
DE FEYERE Pieter	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
DE BRAUWERE Pieter	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
DE PLANTERE Jan	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
BRISSAERT Jan	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
AELKIN Adriaen	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
DE KOOTS Jacob	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
STRIBBOUT Jacob	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
DE PROUSST Martin	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
BIEL Olivier	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
SCOOP Abel	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
DRINCAM Hanin	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
PECKWAPEMAKER Bertram	galge	pointing	50 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38v
DE SMIT Casin	galge	pointing <sup>22</sup>	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
PARISYS Steven	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
VANDEN HILLE Jan	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
CANAERT Michiel	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
COMPENY Vincent	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
DE PAEU Hendryc	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
ALQUAET Clay	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
DE MEERSEMAN Godevaert	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
VAN OYE Wenin ?	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
LOOXHOVET Casin	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
JAQUEM. Jan	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
VANDEN DOORNE Jan	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r

117 tegen vriheden van de stad

118 ° Brabant

119 ° Brabant; boven zijn laatste ban 'van orribelheiten binder steide'

120 van quade herberghe thoudene

121 van vergaderinghe thebbene ghedaen ende eed elc met andre pointinghe

122 van vergaderinghe thebbene ghedaen ende eed elc met andere ende pointinghe thebbene ghemect ongeorlaet in contrarien van onsen natuurlijke heere ende prince ende van ersteide van lengtie

WINNOC Willem	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
DE BEY Daneel	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
COOPMAN Olivier	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
HAGHEDOREN Jan	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
MEND Gheraert	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
DE RAM Jacquemaert	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
BRANT Jan <sup>153</sup>	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
MENT Jan <sup>154</sup>	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
DE VOS Gillis	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
DE RAM Loykin	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
LEUT Jacob	galge	pointing	10 jaar uit Vlaanderen	27-11-1422	38r
DE LEUVENARE Jan <sup>155</sup>		moord	100 jaar uit Vlaanderen	10-7-1423	38v
DE BRUNE Frans <sup>156</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	10-9-1423	39r
DE GROTE Willem	ogen	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	10-9-1423	39r
AMELIS Jan	ogen	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	10-9-1423	39r
DERKINDERE Willem	ogen	overhoricheit wet	3 jaar uit Bergen	10-9-1423	39r
VANDER WAERDE Roose	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	3-12-1423	39v
BERNAERT Loy <sup>157</sup>	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	3-12-1423	39v
VANDEN HOVE Ghillekin bastaard	ogen	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	3-12-1423	39v
FIERKINS Line	oren	quader herberghes	3 jaar uit Bergen	10-12-1423	40r
Loyinne	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	10-12-1423	40r
BANCKENOOT Wautier	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	10-12-1423	40r
VANDEN PITTE Jacob	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	10-12-1423	40r
DAMMAN Jan	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	28-1-1424	40r
RENIER Willem	galge		3 jaar uit Bergen	30-7-1424	40r
KAERTSMIT Jan twijf	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-7-1424	40r
TRYNC..Betrisse	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-7-1424	40r
SCOELAPPERS Perone <sup>158</sup> Ra Jans	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-7-1424	40r
DE ZWANE Karel	ogen	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	14-7-1424	40r
Hannekin <sup>159</sup>	ogen	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	14-7-1424	40r
OORTKEN Loy	ogen	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	14-7-1424	40r
Lippin <sup>160</sup>	ogen	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	14-7-1424	40r
een gheselle	ogen	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	14-7-1424	40r
DE HANE Frans	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-7-1424	41r
BOLLAERD Jehan fs Jacobs	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	14-7-1424	41r
DE GHEITRE Jan <sup>161</sup>		moord	100 jaar uit Vlaanderen	14-4-1425	41r
BOUDEWIJN Karels <sup>162</sup>		moord	100 jaar uit Vlaanderen	5-5-1425	41v
BRAEM Hughe	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	11-5-1425	42r
VAN SANDON Oliver	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	11-5-1425	42r
Pieter (grote)	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	11-5-1425	42r
DER KYNDRE Jan	galge	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	11-5-1425	42r
VAN BIERNE Stevin	galge	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	11-5-1425	42r
SPEEBKINE Casin	galge	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	11-5-1425	42r
VANDE BAERDSE Hannin	galge	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	11-5-1425	42r
BEIKEMAN Jacob	galge	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	11-5-1425	42r

123 beenhouwere

124 backere

125 mulnare (de molen op de havenbrug behoorde hem toe); manslachte op Gosin van Rosseem

126 backer

127 ° Cortrike

128 scoelappers

129 van Passendale

130 fs Lanselaes, ° Yppre

131 fs Pieters, moord op Jan fs Katheline fa Michiel Hoos

132 fs Pieters, moord op Karstoffel Brulaert °Peroenne

DE GROTE Willem	galge	onproffitelick	6 jaar uit Bergen	11-5-1425	42r
DE LUC Hannin	galge	overhorich de wet	3 jaar uit Vlaanderen	27-7-1425	42r
VANDER HAGHE David	galge	overhorich de wet	3 jaar uit Vlaanderen	27-7-1425	42r
VANDER CLERE Gillis	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	27-7-1425	42r
LOTINS Maye	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	27-7-1425	42r
CLOED Simoen	galge	tassemente	10 jaar uit Vlaanderen	18-1-1426	42v
MEND Gheraerd <sup>33</sup>	hoofd	moord	50 jaar uit Vlaanderen	18-1-1426	42v
HAEC Jan	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	1-2-1426	43v
DE DUC Martin	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	1-2-1426	43v
DE VINC Christiaen	galge	onproffitelick	10 jaar uit Vlaanderen	1-2-1426	43v
DE TELDRE Lambrecht	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	1-2-1426	43v
VAN HARKE Jan	ogen	**	3 jaar uit Bergen	1-2-1426	43v
DEWOUDE Passchijn	ogen	**	3 jaar uit Bergen	1-2-1426	43v
BAKEN Catheline	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	1-2-1426	44t
BOUDIN Ghorins	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	1-2-1426	44t
BOUDIN Clay	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	1-2-1426	44t
BOUDIN Jacob	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	1-2-1426	44t
PARAET Michiel	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	1-2-1426	44t
VAN BIERNE Jan	galge	onproffitelick	10 jaar uit Vlaanderen	1-2-1426	44t
VAN BIERNE Andries	galge	onproffitelick	10 jaar uit Vlaanderen	1-2-1426	44t
BEYE Zegher <sup>34</sup>	ogen	***	1 jaar uit Bergen	24-1-1427	44v
HOVELINC Christiaen <sup>35</sup>	ogen	***	1 jaar uit Bergen	24-1-1427	44v
DE CAUTRE Jan	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	24-1-1427	44v
STRIBBOUTS Janne X Willem	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	24-1-1427	44v
DE BEY Raem <sup>36</sup>	galge	verleiding vrouw	6 jaar uit Vlaanderen	17-10-1427	45r
MEULNAERS Rogier bastaard <sup>37</sup>	galge	onredelijke wandel.	3 jaar uit Vlaanderen	17-10-1427	45r
JANZOENE Jan <sup>38</sup>	galge	onredelijke wandel.	3 jaar uit Vlaanderen	17-10-1427	45r
Jannin <sup>39</sup>	galge	onredelijke wandel.	3 jaar uit Vlaanderen	17-10-1427	45r
Olaucx	galge	onredelijke wandel.	3 jaar uit Vlaanderen	17-10-1427	45r
VANDEN POLLE Kateline X Casins	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	17-10-1427	45r
HOGHEN Jane fa Boudins	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	17-10-1427	45r
CORNINS Kateline X Clay	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	17-10-1427	45r
LOOT Pieter fa Lanskins	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	17-10-1427	45r
HANNE Hubrecht	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	17-10-1427	45r
BERNAERT Jaen	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	17-10-1427	45r
DE BOOM Pieter	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	17-10-1427	45r
HARPS Passchine fa Margriete	oren	onproffitelick	3 jaar	17-10-1427	45r
DE BAL Frans, bastaard	galge	onredelijke wandel.	3 jaar uit Vlaanderen	17-11-1427	45v
DE VULRE Jan fs Jans <sup>40</sup>	galge	onredelijke wandel.	3 jaar uit Vlaanderen	17-11-1427	45v
RAED Boudin	ogen	onproffitelick	1 jaar	17-11-1427	45v
VELGAERD Clay	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1428	46r
VAIRMAN Willem	ogen	onproffitelick	3 jaar	30-1-1428	46r
AMIJS Christiaen fs Willems	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1428	46r
DE NAEYERE Clay	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1428	46r
VANDER QUAEYSTRÆT	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1428	46r
Maye Ra Jans					
VAN PROVENDE Jane	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1428	46r

133 vermoord in Hondshoote, Janne van den Paredise, toen schepen en keu rheer van Sint-Winoksbergen

134 van futen te zoeken jehens haer gherechte sculd

135 fs Paesschins; van futen te zoeken jehens haer gherechte sculd

136 van eenen ghehuwede wive wech thebben gheleet

137 meulnaers

138 stroydecker

139 woenende met Pieter vande Dale

140 van onredelicke ende orbelycken wandelinghe tenachte

SROOMS Elskin Ra Gheraerd	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	30-1-1428	46r
FENTE Jan	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	9-7-1428	46v
Maye <sup>41</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	9-7-1428	46v
BAERVOETS Jane fa Catheline	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	9-7-1428	46v
MARINS Boedine X Jans	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	9-7-1428	46v
GROOTE Ghys	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	10-9-1428	47r
VAN PARAET Jan	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	10-9-1428	47r
DE DAMMELARE Coppin	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	10-9-1428	47r
VANDER BURCH Maye Ra Th.	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	10-9-1428	47r
HELLINC Andries <sup>42</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	10-9-1428	47r
DE CLERC Hanneke <sup>43</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	10-9-1428	47r
VANDER VUIRE Coppin <sup>44</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	10-9-1428	47r
sVOEDERAERS Myne X	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-1-1429	47v
W. Vandermote					
HAUWELS Maye	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	18-11-1429	47v
Callekin	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	18-11-1429	47v
Jaquemine	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	27-1-1430	48r
TOOYS Griete	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	27-1-1430	48r
Barbele <sup>45</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	27-1-1430	48r
RENIGHOOT Jan	galge	***	50 jaar uit Vlaanderen	19-5-1430	48r
Coppin <sup>46</sup>	galge	diefte	10 jaar uit Vlaanderen	19-5-1430	48r
Ghilain <sup>47</sup>	ogen	onprofftelick	3 jaar	19-5-1430	48v
DE WITTE Gillis	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	21-7-1430	48v
Beelkin <sup>48</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	21-7-1430	48v
DE LEIDIGHE Olivier <sup>49</sup>	galge	secret wet	6 jaar uit Vlaanderen	15-9-1430	49r
SPAUX Maroye	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	13-10-1430	49r
HILLEBRIGGHES Jane	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	15-12-1430	49v
BOUDIN Jacob <sup>50</sup>	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	15-12-1430	49v
Wendele <sup>51</sup>	oren	overhorich de wet	3 jaar uit Bergen	15-7-1431	50r
DISERIN Jacob <sup>52</sup>	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	15-7-1431	50r
VANDEN WATRE Paesschin <sup>53</sup>	galge	onprofftelick	6 jaar	19-7-1431	50v
Deele <sup>54</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	19-7-1431	50v
VANDEN BRAKE Zoete <sup>55</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	19-7-1431	50v
VANDEN BRAKE Maroye <sup>56</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	19-7-1431	50v
VAN BERINGHE Pieter <sup>57</sup>	galge	orible faicten	50 jaar uit Vlaanderen	14-12-1431	51r
SCIPPER Jans	galge	orible faicten	50 jaar uit Vlaanderen	14-12-1431	51r

- 141 twijf Horaerts  
142 van Reninge  
143 van Nederbrakel  
144 uit het Land van Waas  
145 Barbele fa vanden wive die woent met Jan den Vut  
146 fs in Shertoghenbos  
147 ° Poperinge  
148 twijf Claykins  
149 van ghereveleert thebbene tsecret van wetten  
150 fs Jacobs  
151 woende met den heere van Hollant te Sox  
152 fs Rolands  
153 hanscoemakere  
154 woenende met Jan Baerde  
155 Zoete twijf Godevaerts Vanden Brake  
156 de moedre Zoete vorscreven, woenende int houc huus daer onse vrouwe beilde staet bider scole  
157 van orrible faiten thebbende ghedaen benachte

COMPAIGNE Pauwels <sup>158</sup>	hoofd	moord	100 jaar uit Vlaanderen	31-5-1432	51V
SPREEUWE Ynghelraem <sup>159</sup>	hoofd	moord	100 jaar uit Vlaanderen	14-6-1432	52R
sMEMERS Minekin	oren	onproffitelick	1 jaar uit bergen	5-9-1432	52V
DROCHILS Mine <sup>160</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	5-9-1432	52V
VITS Karstine	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	5-9-1432	52V
Yde	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	5-9-1432	52V
ZWYTTEN Zoete <sup>161</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	5-9-1432	52V
BOUDIN Jacob fs Jacob <sup>162</sup>	galge	onredelijke wandel.	6 jaar uit Vlaanderen	5-9-1432	52V
WILLEMSONE Weerin	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	5-9-1432	52V
Christiaen <sup>163</sup>	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	24-10-1432	53R
Lyse <sup>164</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	24-10-1432	53R
TJONC Boudin	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	24-10-1432	53R
DE KANTRE Jan	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	24-10-1432	53R
VANDEN DORNE Bert	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	24-10-1432	53R
PITGAM Jan	galge	onredelijke wandel.	3 jaar uit Vlaanderen	24-10-1432	53R
SPRONC Jan	galge	onredelijke wandel.	3 jaar uit Vlaanderen	24-10-1432	53R
DIEDERYCSONE Brecht	galge	onredelijke wandel.	3 jaar uit Vlaanderen	24-10-1432	53R
VITSE Pieter	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	31-10-1432	53V
LEUWE Jan	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	31-10-1432	53V
HAERMYS Pieter	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	23-1-1433	54F
VANDER DOODLAGHE Hannin <sup>165</sup>	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	2-10-1433	54F
GHERAERTSZONE Achte <sup>166</sup>	pit	onredelijke wandel.	6 jaar uit Vlaanderen	2-10-1433	54F
Ghileine	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	2-10-1433	54F
SHASEN Karstine <sup>167</sup>	oren	blaem	1 jaar	2-10-1433	54F
TANT Christoffel <sup>168</sup>	hoofd	vredebraak	100 jaar uit Vlaanderen	3-10-1433	54V
KENGAERD Heinryc <sup>169</sup>	ogen	beroerte	3 jaar uit Bergen	4-12-1433	55R
DE WERT Abel	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	4-12-1433	55R
DE HONT Aernoud	ogen	overhorich de wet	1 jaar uit Bergen	18-12-1433	55R
GHJJS Vinchent	ogen	overhorich de wet	1 jaar uit Bergen	18-12-1433	55R
MESSEMAKERE Gherkin <sup>170</sup>	ogen	onproffitelick	3 jaar	18-12-1433	55R
SVESTEN Perone	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	22-1-1434	55V
WATERSCOT Pieter	galge	onredelijke wandel.	10 jaar uit Vlaanderen	11-6-1434	55V
VANDER BACKERYE Hannekin <sup>171</sup>	ogen	onredelijke wandel.	10 jaar uit Vlaanderen	11-6-1434	55V
BUSSCHAERT Merx	ogen	overhorich de wet	3 jaar uit Bergen	11-6-1434	56R
DELVERE Jan	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	11-6-1434	56R
DE HONT Boudin	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	11-6-1434	56R
HOVELINGHES Laste	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	11-6-1434	56R
NOOS Olivier	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	29-10-1434	56R
VANDEN HENDE Gorys	oren	onproffitelick	1 jaar	29-10-1434	56R

158 fs Thobias; voor de moord op Andries de Coninc

159 fs Jan, poorter. Voor de moord op Jan den Moine fs Passchijns

160 Mine weduwe van Heinryc Drochils

161 woendende inde Anekochstraet

162 onredelicke wandelinghe boven sinen eerste banne

163 geboren van Veurneambacht

164 gehuwd met bovenstaande

165 bastaarddochter Jehan Vastenavents

166 Achte fa Willem Joos Gheraertszone, geboren van Middelburg

167 Karstine fa Matteux Shasen; van blaemte ghesproken thebbene teenre vrouwenname waert zonder cause

168 fs Casins

169 van beroerte te makene binde vors. stede benachte

170 woendende met Jacob de Vos

171 ° Hesdin

SMOUT Frans	oren	onprofftelick	1 jaar	29-10-1434	56r
BEC Jacob	oren	onprofftelick	1 jaar	29-10-1434	56r
SROOMS Beelkin	oren	onprofftelick	1 jaar	29-10-1434	56r
HERBRECHTS Triskin	oren	onprofftelick	1 jaar	29-10-1434	56r
BELGAERT Clay	ogen	onprofftelick	6 jaar uit Bergen	21-1-1435	56v
SCUERKIN Gyfry <sup>72</sup>	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	21-1-1435	56v
SMERLIN Clay <sup>73</sup>	hoofd	moord	100 jaar uit Vlaanderen	18-6-1435	56v
DE KEYSERE Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	15-7-1435	57r
AELKIN Jan <sup>74</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	15-7-1435	57r
DE OLYESLARE Diederyc	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	15-7-1435	57r
VANDEVELDE Denys <sup>75</sup>	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	15-7-1435	57r
VAN BLEUX Jane X Christiaen	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	15-7-1435	57r
RELAUX Calle	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	15-7-1435	57r
AERNOUDSONE Gherkin	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	14-10-1435	57r
Barbele <sup>76</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	14-10-1435	57r
Lyngh <sup>77</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar	23-12-1435	57v
CARSPERNEEL Jan <sup>78</sup>	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	23-12-1435	57v
Beelkin <sup>79</sup>	oren	overspel	3 jaar uit Bergen	23-12-1435	57v
DALE Lauwers <sup>80</sup>	ogen		3 jaar uit Bergen	23-12-1435	57v
Joryne	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-1-1436	58r
BOUDEN Margriete <sup>81</sup> X Jacobs	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	2-5-1438	58r
CAECHUNS Michiel <sup>82</sup>	galge	rude woorden	6 jaar uit Vlaanderen	2-5-1438	58r
VANDEN POLLE Loy <sup>83</sup>	galge	rude woorden	6 jaar uit Vlaanderen	2-5-1438	58r
HEINRYX Michiel <sup>84</sup>	galge	rude woorden	6 jaar uit Vlaanderen	2-5-1438	58r
BOUDIN Clays <sup>85</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	28-11-1438	58v
BENST Meux <sup>86</sup>	ogen	onprofftelick	3 jaar uit bergen	23-1-1439	58v
Sykin	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	23-1-1439	58v
Jake	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	23-1-1439	58v
DE VESTE Willem <sup>87</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	23-1-1439	59r
PULS Joris <sup>88</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	23-1-1439	59r
SPREUWE Pierin <sup>89</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	23-1-1439	59r
SCICHTS Margriete Ra Jan	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	30-10-1439	59r
Maykin	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	30-10-1439	59r

- 172 andscoemakere  
173 fs Thorins; voor moord oop Bryx Lammin fs Matthijs. Wettelijk clagher was Jan de Caestyckere fs Gillis  
174 ° Casselambacht  
175 van Sint-Omaars  
176 dronke van vele  
177 woenende met Hannekin Sconvents, coc van St.-Winnox  
178 jeseit Wulf  
179 alebrouwer; twijf Lauwers Dale (brouwer); van int gheselscep vleeschghelyc tsijne met ander mannen  
180 brauwer; gehuwd met bovenstaande; reden van de verbanning; *van ghedoghe* (hij liet dus toe dat zijn vrouw met andere mannen omging)  
181 Maergriete twijf Jacobs Bouden, tanerne  
182 van onbetamelyken ende rude worden ghesproken te hebbene in contraryen...  
183 zie hierboven  
184 zie hierboven  
185 fs Jacobs  
186 van Duinkerke  
187 wonende te Broukerke  
188 omme te gane met quaden neringhe & onprofftelick  
189 zie hierboven

COMPEIN Simoen <sup>990</sup>	galge	rude woorden	3 jaar uit Vlaanderen	30-10-1439	59r
HUGHES Lauwere <sup>991</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	30-10-1439	59r
VANDEN PASSE Diederyc	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	30-10-1439	59r
SKEYSERS Perine	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	22-1-1440	59v
Cornelye	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	22-1-1440	59v
PARESYS Steivin	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	22-1-1440	59v
NOCKAERT Loy	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	29-1-1440	59v
DE WAERT Abel	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	10-6-1440	60r
TRUDENSONE Jan <sup>992</sup>	ogen	ruwheid	3 jaar uit Bergen	10-6-1440	60r
VAN MULEEM Valentin <sup>993</sup>	ogen	ruwheid	1 jaar uit Bergen	10-6-1440	60r
Margriete <sup>994</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	23-12-1440	60r
Karstine	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	23-12-1440	60r
SWEDEEN ? Mandkin	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	23-12-1440	60r
STOUTOGHES Thorinekin	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	23-12-1440	60r
MICHELINS Margriete Ra Jan	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	23-12-1440	60v
Perone <sup>995</sup>	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	23-12-1440	60v
VANDE WALLE Daniele Ra	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	23-12-1440	60v
Hauweels					
WILEN Maye X Thoorkin <sup>996</sup>	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	23-12-1440	60v
VAN HEULE Jan, Mre	galge	onproffitelick	10 jaar uit Vlaanderen	23-12-1440	60v
VAN LOO Willem <sup>997</sup>	galge	onproffitelick	10 jaar uit Vlaanderen	23-12-1440	60v
VAN BALENS Jaexkin	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	23-12-1440	60v
FLORINSONE Pieter	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	23-12-1440	60v
DE VALKENARE Heyne	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	23-12-1440	60v
BERNAGE Loy	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	20-1-1441	60v
BONT Willem	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	20-1-1441	60v
DE PLANTRE Jan <sup>998</sup>	ogen	bedrog	3 jaar uit Bergen	20-1-1441	61r
Merekin	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	20-1-1441	61r
LOTINS Calle	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	20-1-1441	61r
LANSTOVERS Callekin	oren	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	20-1-1441	61r
BIESHILS Casine <sup>999</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	14-7-1441	61r
VAN BUENE Henryc	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	14-7-1441	61r
VANDEN BROUKE Henryc	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	26-1-1442	61v
VANDEN WERVEGHES Gillis	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	26-1-1442	61v
GILLE Rode	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	26-1-1442	61v
JANSSONE Diederyc <sup>1000</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	26-1-1442	61v
DE BLEQUY Jan <sup>1001</sup>	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	26-1-1442	61v
COLIN Casin	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Bergen	26-1-1442	61v
HAERMARE Jan	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	26-1-1442	61v
BELGAERT Christiaan	ogen	onredelijke wandel.	3 jaar uit Bergen	7-9-1442	62r
Pierkin <sup>1002</sup>	ogen	onredelijke wandel.	3 jaar uit Bergen	7-9-1442	62r
DE WILDE Clays <sup>1003</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	7-9-1442	62r

190 van te hebben ghesproken ontamelike & rude worden

191 backere

192 van ruutheide

193 van ruutheide

194 metten cransse

195 die een kint hadde bij Hauweelkin Rysel

196 Maye twijf van Thoorkin Wilen, koc inde abedye

197 scoemakere



DE WILDE Jorkin <sup>204</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	7-9-1442	62r
RYCX Perote	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	7-9-1442	62r
DE BLUTSENARE Michiel <sup>205</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1443	62v
DE CONINC Jan <sup>206</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1443	62v
DENYS Jan <sup>207</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1443	62v
BEUDIN Diederyc <sup>208</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1443	62v
BEUDELOOT Clais <sup>209</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1443	62v
GHISELIN Frans <sup>210</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1443	62v
AMYS Jan <sup>211</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1443	62v
DE RODE Jan <sup>212</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1443	62v
VANDEN WINHAERDE Jan <sup>213</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1443	62v
VITSE Pierin	galge	tassemente	6 jaar uit Vlaanderen	18-1-1443	62v
VANDER MEET Maye X Jans <sup>214</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1443	62v
DOFFLE Pieter <sup>215</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1443	62v
DE WITTE Staessin <sup>216</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	1-2-1443	63r
BOLLAERTS Jane <sup>217</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	1-2-1443	63r
VAN HENDE Willem	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	1-2-1443	63r
DE BROL Aman <sup>218</sup>	hoofd	moord	100 jaar uit Vlaanderen	22-6-1443	63v
DE PAEU Hughe	oren	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-7-1443	63v
LAMMELOOTS Maertine X Boudin	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	19-7-1443	64r
MAEDON Jorinekin <sup>219</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	19-7-1443	64r
Kaerbelkin	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	19-7-1443	64r
BLONCMAELS Jane <sup>220</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-12-1443	64r
HOVELINGHES Callekin <sup>221</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-12-1443	64r
HALEWYC Jan <sup>222</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-1-1444	64r
VANDER MATE Clays <sup>223</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-1-1444	64r
WIELDRAECHS Hoedekin X Jacob de zwane <sup>224</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Vlaanderen	31-7-1444	64v
Casine	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	31-7-1444	64v
VANDE WALE Buskin bastaard	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	31-7-1444	64v
ELEZONS Barbele X Jan	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	31-7-1444	64v
CRAWHEEL Hellekin	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	31-7-1444	64v
VAN LEFFINGHE Jacob	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	31-7-1444	64v
	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	23-10-1444	65r

- 204 broer van bovenstaande  
205 van Hondshoote  
206 fs Wauters, van Coudekerke  
207 van Wormhout  
208 van Steene  
209 van Hondshoote  
210 van Quaedypre  
211 van Herzele  
212 van Capple (Oostkappel of Westkappel)  
213 de jonghe; uit Herzele  
214 joncvrauwe Maye twijf Jans Vandermeet  
215 procureur  
216 uit de Hanecocstrate, bidder scotterie muelne  
217 fa Jan  
218 fs Jan; voor de moord op Jan de Feyere fs Clais  
219 fa Thomaes  
220 uit Grootshintene  
221 fa Christiaen  
222 doude; van Hondshoote  
223 potter  
224 een die men heet de zwane

VAN LEFFINGHE Janekin <sup>225</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	23-10-1444	65r
WULNERIC Winnoc <sup>226</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	11-12-1444	65r
REINGHEERS Myne	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	11-12-1444	65r
ALENSONE Lodewyc	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	11-12-1444	65r
ANNEVAN ? Wilneer	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	11-12-1444	65r
VAN ODENARE Willem	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	31-7-1445	65v
DIEDERYCX Jan	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	26-11-1445	65v
DE CONINC Loy	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	26-11-1445	65v
DE VOS twijf Lenaert	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	26-11-1445	65v
CLAYMAN Willem	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	26-11-1445	65v
VANDERHAGHE Lauwerine X Joris	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	26-11-1445	65v
DE BURCHGRAVE Amant	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	26-11-1445	65v
QUAETJONCS Maye	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	26-11-1445	65v
PIERNAES Colin <sup>227</sup>	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	26-11-1445	66r
HOOFT Heinryc <sup>228</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	26-11-1445	66r
AREMBOUTS Jane X Jan <sup>229</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	21-1-1446	66r
VANDEN LEENE Maykin	oren	onprofftelick	1 jaar	21-1-1446	66r
DE ZEELANDRE Jan <sup>230</sup>	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	27-1-1446	66v
Trudekin <sup>231</sup>		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-1-1446	66v
BAUDAETS Moykin <sup>232</sup>		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-1-1446	66v
VAN SERTOM...S Janekin		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-1-1446	66v
VANDEN HOVE Loy <sup>233</sup>	hoofd	moord	100 jaar	7-10-1447	67r
SERONDAETHS Kateline X Jan	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	24-11-1447	67v
Bette <sup>234</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	24-11-1447	67v
KIEF Pasin <sup>235</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-11-1447	67v
GHEERBODE Pieter <sup>236</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-11-1447	67v
Hemc ?	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-11-1447	67v
COUREDE Jaquemart	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-11-1447	67v
Pieter <sup>237</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-11-1447	67v
CARSTEL Willem <sup>238</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-11-1447	67v
PACT Reubin	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-11-1447	67v
VRIESEN Perote X Aellaerds	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-11-1447	67v
DE HOND Jan <sup>239</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	26-1-1448	68r
DE HOND Willem <sup>240</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	26-1-1448	68r
BLOUMAERDS Jane <sup>241</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	26-1-1448	68r
STOOTEN Perine <sup>242</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	6-9-1448	68v

225 'sin meissin' (van bovenstaande)

226 fs Ghys

227 mersenier

228 van Wormhout

229 uit Broukerke

230 maets

231 Trudekin fa Lisbette de vroedevrauwe

232 Moykin Baudets meyskin

233 gheseit Vanden Bussche; voor de moord op Michiel Rogiers, bastaard van Jans Cupers geboren in Wulverdinghe

234 droncke Bette

235 wevere

236 vulre

237 een wale

238 de vulre

239 fs Denys Hondt uit Hondshoote

240 broer van bovenstaande

241 gheseit Schaers

242 fs Boudin

SCONINGHES Mergriete <sup>43</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	6-9-1448	68v
Thyken		onredelijke wandelel.	3 jaar uit Vlaanderen	6-9-1448	68v
PULS Joris	galge	tassement	6 jaar uit Vlaanderen	20-12-1448	69r
VAN BIERNE Stevin	galge	tassement	6 jaar uit Vlaanderen	20-12-1448	69r
DE LEDEGHE Joris	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-12-1448	69r
COLIN Pieter <sup>44</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-12-1448	69r
LEY Pauwels	ogen		1 jaar uit Bergen	20-12-1448	69r
DE LIEBAERT Gontier	ogen		1 jaar uit Bergen	20-12-1448	69r
VAN CUERINGHE Pasin	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	31-1-1449	69v
VANDEN WATRE Pasin <sup>45</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	31-1-1449	69v
DE WITTE Baltin <sup>46</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	31-1-1449	69v
VAN OXELARE Willem	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	31-1-1449	69v
KEYAERDS Leikyn	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	17-10-1449	70r
Griete	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	17-10-1449	70r
QUAETIONX Maye	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	17-10-1449	70r
VAN PERTOUS ? Janekin	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	17-10-1449	70r
VAN LOBERGHE Jan	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	17-10-1449	70r
VAN BIERNE Jan <sup>47</sup>	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	17-10-1449	70r
Barbele	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	17-10-1449	70r
WAESSCHAES Myne	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	17-10-1449	70r
QUAEDIONX Maye	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	17-10-1449	70r
COLÉWOUTERS Gillis <sup>48</sup>	hoofd	moord	100 jaar uit Vlaanderen	4-1450	71r-72r
VANDENWEGHE Paschine Ra Johannes	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	16-8-1450	73r
BAERS Minekin	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	16-8-1450	73r
RAES Benaute	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	16-8-1450	73r
DE LOKERE Willem <sup>49</sup>	galge	onredelijke gezelsch.	6 jaar uit Vlaanderen	16-8-1450	73r
KEYNAERDS Betkin <sup>50</sup>	pit	onredelijke gezelsch.	6 jaar uit Vlaanderen	16-8-1450	73r
ZEIGHERS Jakemyne Ra Boudin	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	16-8-1450	73r
ROUCKIERS Maye	oren	quader herberghe	1 jaar uit Bergen	4-12-1450	73v
BOLLAERT Willem <sup>51</sup>	hoofd	moord	Eeuwig uit Vlaanderen	24-8-1451	73v
BAROEN Jan <sup>52</sup>	hoofd	medeplichtig moord	1 jaar uit Bergen	28-8-1451	74r-75v
VANDEN BROUCKE Jan	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	1-10-1451	76r
VANDEN DALE Crasin <sup>53</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	1-10-1451	76r
ABEEL Colin <sup>54</sup>	hoofd	moord	100 jaar uit Vlaanderen	25-11-1452	76r
SCHAERT Anthonis <sup>55</sup>	galg	fraude	6 jaar uit Vlaanderen	26-1-1453	76v
NENC Trystram	galg	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	6-7-1453	76v

243 van Wormhout

244 schoemaker

245 handscoemakere

246 temmermans

247 fs Jans

248 moord op Jan Burseel (had diens hoofd afgeslagen met een zwaard); uiteindelijke veroordeling van rechter ghiselbrake. Eisers waren geweest Jacob van Thetinghem, poortmeester en de tweede de Burggraaf.

249 van met mallecanderen bi nachte onzenich gheselscep

250 zie bovenstaande

251 fs Jans; voor de moord op Davin Tlam

252 fs Jacobs; is medeplichtig met Willem Bollaert 'over helpe gheven opene wonde ende lopende bloet'. Het vonnis werd publiek gemaakt in de beide kerken en zijn lenen werden geconfisqueerd. Bovendien moest hij 200 p.p. betalen 'omme die in caritaten aelmoesene & weldoen over de ziele vande vors. dode'

253 muelnaere

254 moord op Morissen Rouckier

255 saghere; voor financiële fraude

FLORENSONE Karels	galg	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	6-7-1453	76v
VANDE VINNE Jan	galg	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	1-2-1454	77r
MERSMANS Christinekin <sup>256</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	1-2-1454	77r
SCAEYS Christinekin X Morysse	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	1-2-1454	77r
CRADNIEL Christinekin <sup>257</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	1-2-1454	77r
LIPPINS Perine <sup>258</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	1-2-1454	77r
PAS... Callekin <sup>259</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	1-2-1454	77r
GODEVAERT Juerdaen bastaerd <sup>260</sup>	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	1-2-1454	77r
PARISYS Casin <sup>261</sup>	galge	moord	100 jaar uit Vlaanderen	6-5-1455	78r-79r
DAMMAN Marcx <sup>262</sup>	galge	moord	100 jaar uit Vlaanderen	6-5-1455	78r-79r
DANIEL Willem <sup>263</sup>	galge	moord	100 jaar uit Vlaanderen	6-5-1455	78r-79r
LOTINS Jakemyne X Lauwer	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	11-7-1455	79v
LOTIN Lauwers	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	11-7-1455	79v
BRECHTINS Maye X Abel	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	11-7-1455	79v
DE DOBBERE Jane X Maertin	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	11-7-1455	79v
MOENK Adriaen	ogen		1 jaar uit Bergen	11-7-1455	79v
BLICX Christine X Jacobs	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	11-7-1455	79v
SPOLLIEMER Gillis	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	24-1-1456	80r
DE HONT Jan	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-1-1456	80r
DE ZOMER Ebaud	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-1-1456	80r
QUAEDGHEBEUR Jane X Goudin	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-1-1456	80r
Jan <sup>264</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-1-1456	80r
HOVELINGHES Jane	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-1-1456	80r
SPORCELS fa Beux	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	24-1-1456	80r
Marye		onproffitelick	1 jaar uit Bergen	24-1-1456	80r
MOENAERT Jan <sup>265</sup>	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	24-9-1456	80v
DE WINTERE Pieter	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	24-9-1456	80v
BLAVOEDS Maie X Zegher	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	24-9-1456	80v
LANKUET Jacob <sup>266</sup>	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	24-9-1456	80v
VANDER KERCKE Marie X Jan Roets	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	24-9-1456	80v
DE SPELLEMAKERE Lancelot	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	24-9-1456	80v
ROMBOUS Lauremie X Jacob	pit	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	24-9-1456	80v
BEYE Willem	galge	diefte	6 jaar uit Vlaanderen	24-9-1456	80v
DE VROEDE Jan <sup>267</sup>	galge	diefte/valse eed	6 jaar uit Vlaanderen	24-9-1456	80v
DE MAN Lauwers <sup>268</sup>	ogen		3 jaar uit Bergen	24-9-1456	80v
MEZONE Jan	ogen		3 jaar uit Bergen	24-9-1456	80v
DE WILDE Joris	ogen		3 jaar uit Bergen	24-9-1456	80v

256 fa Jan

257 fa Pieter

258 fa Jorys

259 fa Gillys

260 bastaerd Jan Godevaerts

261 moord op Karels Marin fs Lauwers; was gewond in de hals; werden ghede ffendeert by justicie vande gheestelicke hove van Theremburch; hun goederen werden verbeurd verklaard

262 zie hierboven

263 zie hierboven

264 van Sint-Omaars

265 cousemakere

266 Jacob, bastaerd Thomas Lankriet

267 had verschillende personen gevraagd om voor hem een gunstige getuigenis af te leggen

268 onduidelijke reden voor de verbanning (samen met de drie onderstaande voor dezelfde reden) 'goed te ontdraghene'

DE FEYERE Joris	ogen		3 jaar uit Bergen	24-9-1456	80v
EVERAERT Jan	ogen	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	24-9-1456	80v
Pierinc	oren	onprofftelick	3 jaar uit Bergen	24-9-1456	80v
VANDE HOVE Maertin	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	17-10-1456	81r
WAESSTER Minne	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	17-10-1456	81r
PIEL Gillis <sup>469</sup>	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	17-10-1456	81r
VANDE ZANDE Henri <sup>270</sup>	ogen	oproer	1 jaar uit Bergen	17-10-1456	81r
DE WILDE Clais <sup>271</sup>	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
PLUMET Jan	gale	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
BARS Janne X Jan	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
BARS Torincken	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
VITZE Willem <sup>272</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
VANDE HOUHT Margriete X Vincent	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
BLOCKEL Martin <sup>273</sup>	galge	inbraak/diefte	6 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
VITZE Pieter <sup>274</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
SCOOPS Perine <sup>275</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
VAN BIEREN Marie <sup>276</sup> X Jan	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
PLATE Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
PLATE Jan (zijn vrouw)	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
WYLAERS Adelye <sup>277</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-7-1457	81v
WALINS Myne X Jan	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	29-7-1457	82r
BETTE Manke <sup>278</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	29-7-1457	82r
Rastkin	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	15-9-1458	82r
BUS Perine <sup>279</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	15-9-1458	82r
Maie	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	15-9-1458	82r
SCOOPPE Morissen (dochter v.)	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	15-9-1458	82r
SCOOPPE Morissen (vrouw v.)	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	15-9-1458	82r
CELLE Lammin	galge	diefte	6 jaar uit Vlaanderen	15-9-1458	82r
CELLE Mazine <sup>280</sup> X Lammin	pit	diefte	6 jaar uit Vlaanderen	15-9-1458	82r
MAELGHEERS Maie	pit	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	15-9-1458	82r
HOC Winnoc <sup>281</sup>	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	20-10-1458	82v
ROUCHIER Joris <sup>282</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-10-1458	82v
DE LEY Coolkin <sup>283</sup>	galge	diefte	10 jaar uit Vlaanderen	14-9-1459	82v
DE HOLLANDE Ghierkin <sup>284</sup>	galge	diefte	10 jaar uit Vlaanderen	14-9-1459	82v
BOSTHMAN Pauwels <sup>285</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	14-9-1458	83r
VANDEN LIEVE Clais <sup>286</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	14-9-1458	83r

269 brauwer

270 van Rozendaal (bij Duinkerke); van onrust te mackene

271 fs Pieters

272 fs Pieter

273 slotelmakere; wegens inbraak en diefstal

274 doude

275 fa Jorine Lippins

276 Marie twijf Jans van Bieren, bastaerd

277 Adelye twijf Karels of Christoffel Wylaers

278 manke Bette (kan even goed bijnaam zijn en Bette als voornaam)

279 twijf Marcx

280 Maie fa Michiel Maelgheers ° Wormhout

281 Winnoc Pap of Hoc

282 bij nachte uit de stad getrokken

283 fs Frans ° Winnezelee

284 met een oog

285 ° Leuven

286 fs Jans; van Belle

RAETELE Karels	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	14-9-1458	83r
TROEYNS Trusse	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	14-9-1458	83r
VANDEN WALLE Beelle	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	14-9-1458	83r
DROCHD Antonis	galge	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	14-9-1458	83r
PIETERSSONE Willem <sup>287</sup>	ogen	justiciele fraude	1 jaar uit Bergen	14-9-1458	83r
VANDER SCHAVE Jan <sup>288</sup>	galge	gevlucht bi nachte	10 jaar uit Vlaanderen	18-1-1460	83v
DE VELTEMAKERE Jan	galge	gevlucht bi nachte	10 jaar uit Vlaanderen	18-1-1460	83v
DE VELTEMAKERE Amize X Jan	pit	gevlucht bi nachte	10 jaar uit Vlaanderen	18-1-1460	83v
JANSSONE Dredin <sup>289</sup>	galge	diefte	10 jaar uit Vlaanderen	18-1-1460	83v
DYSERINS Michellin <sup>290</sup>	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	18-1-1460	83v
VAN HELSTE Colye <sup>291</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1460	83v
Karstine <sup>291</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1460	83v
Janoa	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-1-1460	83v
TYBRANT Willem <sup>293</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	21-11-1460	84r
DE HOREN Christiaen <sup>294</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	21-11-1460	84r
VAN BRUDTAC Jacob	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	21-11-1460	84r
HORNEWIDER Bexkin Ra Lauwers	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	21-11-1460	84r
SCAP Jan	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	21-11-1460	84r
MARTELIR Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	12-12-1460	84v
Agnete	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	12-12-1460	84v
DE GRON Kateline X Willem <sup>295</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	12-12-1460	84v
DIEDERICX Jan <sup>296</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	11-12-1461	84v
TACKELIN Ghillein	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	11-12-1461	84v
RONKIEERS Recland <sup>297</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	11-12-1461	84v
FREMIN Pasin <sup>298</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	11-12-1460	84v
VAN BICKEN Kateline X Jacobs	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	11-12-1460	84v
VAN BICKEN Willem <sup>299</sup>	galge		+3 jaar uit Vlaanderen	11-12-1461	85r
BERNAERT Casin	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	29-1-1462	85r
VANDER HAGHE Marses	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-1-1462	85r
HULTIN Vincent	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-1-1462	85r
LAMMINS Maie	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	29-1-1462	85v
VANDER WEGHESCEDE Callekin <sup>300</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	29-1-1462	85v
Lisebette <sup>301</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	29-1-1462	85v
VANDER EECHOUT Jan	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-1-1462	85v
VAN BAST Casinekin	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	29-1-1462	85v
BOMARE Heyne <sup>302</sup>	ogen		1 jaar uit Bergen	29-1-1462	85v
WAESSCOE Gillis	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	17-6-1463	85v

287 omme dat hy an hem ghedraghen heeft eene valsche deffensie

288 scrinwerkere

289 ° Zeeland

290 fa Boudin

291 ° Brugge

292 woont in hospitaal

293 bastaard van Jacob van Bieren

294 van Ledringhem

295 parmentier

296 beenhauwere

297 fs Willems

298 gheseit Michelet

299 bovenop de vorige veroordeling (reden: banbreuk ?)

300 aMarie

301 vander abedye

302 ° Gent

KIEL Jan <sup>303</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	17-6-1463	85v
VANDER STEENE Thomas <sup>304</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	17-6-1463	85v
VANDENBROUCKE Jan <sup>305</sup>	galge	moord	100 jaar uit Vlaanderen	14-8-1463	86r
VANDENBROUCKE Jacob	galge	moord	100 jaar uit Vlaanderen	14-8-1463	86r
VANDENBROUCKE Kaerls	galge	moord	100 jaar uit Vlaanderen	14-8-1463	86r
LEUY'S Jacob <sup>306</sup>	galge	justicie	3 jaar uit Vlaanderen	23-9-1463	86v
DE GHORELEMAKERE Willekin	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	23-9-1463	86v
VANDER BEKE Thomas	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	23-9-1463	86v
VANDE WALLE Beele	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	23-9-1463	86v
SDONCKERS Buergh	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	23-9-1463	86v
BUSSCHAERTS Maeye X Adriaen	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	23-9-1463	86v
REMBOUTS Lauremie X Jacob	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	23-9-1463	86v
SNAGHEL'S Pierineke <sup>307</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	23-9-1463	86v
VANDEWEGHESCHEDE Laurine <sup>308</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	23-9-1463	86v
MULMAN Weinin <sup>309</sup>	galge	verwonding	6 jaar uit Vlaanderen	18-11-1463	87r
VAN THILT Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-11-1463	87r
VAN THILT Jan <sup>310</sup>	galge	injurie	+ 50 jaar	18-11-1463	87r
HECKIN Jan <sup>311</sup>	galge	huwelijksaffaire	50 jaar uit Vlaanderen	16-12-1463	87v
VAN SPOBENE	galge	onprofftelick	Jan 6 jaar uit Vlaanderen	1-2-1465	87v
HAROP Jan	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	1-2-1465	87v
MENTEL Vincent	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	1-2-1465	87v
HERMANSSONE Reynkin <sup>312</sup>	galge	diefte	10 jaar uit Vlaanderen	1-2-1465	87v
PAELDINGHES Maeye <sup>313</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	1-2-1465	88r
DAVIDS Jan <sup>314</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	1-2-1465	88r
STAPPIN Michiel	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-9-1465	88r
STAPPIN Gilliae X Michiel	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-9-1465	88r
WINTERS Perrickin X Colins	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-9-1465	88r
VLOCMANS Grietkin	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-9-1465	88r
CONAELS Grietkin	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-9-1465	88r
VAN GHENT Christinekin <sup>315</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-9-1465	88r
DE VOS Pieter <sup>316</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	17-1-1466	88v
ANNOEN Maertin <sup>317</sup>	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	17-1-1466	88v
WAESSCOE Gillis <sup>318</sup>	galge	rumoer	50 jaar uit Vlaanderen	27-6-1466	88v
DROCHDE Antonis	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-12-1466	89r
MARTERISONE Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-12-1466	89r
MARTERISONE Maye X Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-12-1466	89r
QUAETIAGHE Aelkin X Jan	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	30-1-1467	89r

303 fa Mathys gheseit Bardeloos

304 ° Steenvoorde

305 drie broers, zonen van Mathys den Hond, presbiter;

306 carreman

307 fa Robert

308 fa Franse

309 uit Brabant

310 injurie gesproken na z'n vorige veroordeling

311 van Bieren (familienaam Heuchin ?)

312 ° Brugge

313 twijf van Andries den Crudenier (familienaam of beroep)

314 fs Vincent

315 fa Jans

316 ° Brabant

317 andscoemaker

318 rumoer & onrust gemaakt; in de rand staat dat er 'paix' gemaakt werd



DEUGEST Maykin <sup>319</sup>	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	30-1-1467	89r
Jorinekin	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	30-1-1467	89r
ALUISTH Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	10-7-1467	89v
VANDEN LEENE Henric	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	10-7-1467	89v
DE GORELMAKERE Willem <sup>320</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	10-7-1467	89v
DE TAUWERE Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	10-7-1467	89v
GOOM Katheline X Willem	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	10-7-1467	89v
DE MINNE Trize <sup>321</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	10-7-1467	89v
DE HANE Maertin	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	10-7-1467	89v
LENGHES Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-11-1467	89v
LENGHES Jane X Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-11-1467	89v
VANDE WULGHE Jan <sup>322</sup>	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-11-1467	90r
Christofelkin	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	27-11-1467	90r
DE JONGHE Baltin <sup>323</sup>	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	3-1-1468	90r
DEN RONS?? Ghertrude <sup>324</sup>	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	3-1-1468	90r
BUTSEEL Rubbert <sup>325</sup>	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	8-1-1468	90r
DE KEYTELE Pieter	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	8-1-1468	90r
DE HOUPLINES Paesschier	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	8-1-1468	90r
PIERINS Jan <sup>326</sup>	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	8-1-1468	90r
VAN STEENLANT Grietkin	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	8-1-1468	90r
SCOSTHE Calle	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	8-1-1468	90r
BRICX Clais	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	8-1-1468	90r
ROOS Boudin <sup>327</sup>	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	9-12-1469	90v
GODSCALC Jan	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	9-12-1469	90v
VANDE WALE Gillis	ogen	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	9-12-1469	90v
NOOTS Dyne	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	9-12-1469	90v
DE MUTS Hannekin <sup>328</sup>	ogen	fortificatie breken	1 jaar uit Bergen	19-10-1469	90v
GHERLOFS Helye	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-10-1469	90v
VANDE COORNHUUSE Jacob	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-10-1469	90v
VANDE COORNHUUSE Pieter	galge	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-10-1469	90v
VANDE COORNHUUSE Katheline <sup>329</sup>	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-10-1469	90v
THOOR Flandrinekin X Daneel	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	26-1-1470	91r
DEN BLJEC Calle X Willem		onprofftelick	1 jaar uit Bergen	26-1-1470	91r
STUITEN Janckin X Jan	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	9-11-1470	91r
REF...? Heylkin	oren	onprofftelick	1 jaar uit Bergen	9-11-1470	91r
Gheraerdine <sup>330</sup>	oren	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	9-11-1470	91r
DE DONCKER Jan <sup>331</sup>	galge	fortificatie breken	6 jaar uit Vlaanderen	9-11-1470	91v
RENDEN Gillis <sup>332</sup>	galge	onprofftelick	6 jaar uit Vlaanderen	9-11-1470	91v
POINTS Janekin X P. Maertins	pit	onprofftelick	3 jaar uit Vlaanderen	22-11-1471	91v

319 fa Clais

320 Willem of Willekin

321 weduwe her Niclais Vander beke

322 vuldre

323 bastaard

324 bastaarddochter van Michiel den Rons

325 fs Jans

326 fs Clays

327 fa Christiaen; ° Zermezeele

328 fs Roelandts; van dat hij de fortificatien vander stede ghebroken heeft

329 fa Jacob

330 fa Kooten

331 scoemakere; fortifica(°n vander stede ghebroken & tloot vande blaeuwen torre afghepeelt & genomen heeft

332 metten rooden hare; scoelapper

SPARNIER Pieter X Vits	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	22-11-1471	91v
VITS Perine X Pieter Sparnier	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	22-11-1471	91v
LOTINS Triskin	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	22-11-1471	91v
DE PROPRES Griete <sup>333</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	22-11-1471	91v
GHEROLFZONE Heyle <sup>334</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	22-11-1471	91v
VAN ZEVENCOTE Christine <sup>335</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	22-11-1471	91v
DE HONGHERE Joris	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	22-11-1471	91v
VANDER DALE Pieter	galge	onproffitelick	6 jaar uit Vlaanderen	20-11-1472	92r
VAN OVERBEKE Maeye X Jans	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-11-1472	92r
LEYS Christiaen	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-11-1472	92r
VAN HEULE Fransine <sup>336</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-11-1472	92r
CROOCX Christiane X Jans	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-11-1472	92r
SGRAVEN Boudinekin <sup>337</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-11-1472	92r
ZAGHERS Calle X Christiaen <sup>338</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	20-11-1472	92r
VANDER BUSSCHE Tannekin <sup>339</sup>	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	20-11-1472	92r
SRUTERS Maeye	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	20-11-1472	92r
CLEMENS Barbele	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	18-12-1472	92r
HERMANSZONE Willem <sup>340</sup>	ogen	woorden	½ jaar uit Bergen	18-12-1472	92v
LANDHOUDERS Ra Jans	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-11-1473	92v
BARBIERS Monine X Clais	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-11-1473	92v
VAN BIERNE Maeye	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-11-1473	92v
VAN STEENLAND Margriete <sup>341</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-11-1473	92v
STAKLUIS Jakemine	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-11-1473	92v
VANDER EEKE Maeykin <sup>342</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	19-11-1473	92v
DRIEU Lauwers	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	19-11-1473	92v
DE HALVE Jan	ogen	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	19-11-1473	92v
BAERT Willem <sup>343</sup>	galge	ribauden	Eeuwig uit Vlaanderen	1-3-1474	93r
FURIN Lievin <sup>344</sup>	galge	ribauden	Eeuwig uit Vlaanderen	1-3-1474	93r
HARDEBOLLE Hannekin <sup>345</sup>	galge	ribauden	Eeuwig uit Vlaanderen	1-3-1474	93r
CLAYS Jan Gherk <sup>346</sup>	galge	ribauden	Eeuwig uit Vlaanderen	1-3-1474	93r
DE TUMPERE Lievin <sup>347</sup>	galge	ribauden	Eeuwig uit Vlaanderen	1-3-1474	93r
HANCKERS Hannekin <sup>348</sup>	galge	ribauden	Eeuwig uit Vlaanderen	1-3-1474	93r
HENNEBAST Gosin	galge	ribauden	Eeuwig uit Vlaanderen	1-3-1474	93r
GHISELS Jan <sup>349</sup>	galge	ribauden	Eeuwig uit Vlaanderen	14-3-1474	93r
WALIN Cornelis <sup>350</sup>	galge	ribauden	Eeuwig uit Vlaanderen	14-3-1474	93r
CLAEYMAN Christiaen <sup>351</sup>	galge	ribauden	Eeuwig uit Vlaanderen	14-3-1474	93r

333 fa Willem

334 fa Jan

335 fa Jans

336 als maghet

337 tmeysen Lauwers Meys

338 Calle twijf van Christiaen fa Lauwers Zaghers

339 tmeisen van meester Winoc Michiels

340 fs Leuwe; ° Meighem; omdat hy woorden sprac

341 wijlen tmeisen Willem Propers

342 tmeysen van de her Fransois Vanderwe

343 ° Ghivelde

344 ° Gent

345 ° Roesbrugge

346 ° Lissewege

347 ° Gent

348 ° Tornoud (Torhout of Turnhout)

349 van Brugge

350 ° Brugge

351 ° Leffinge; ghenaghelt met eenen naghele duer zyn hoore

VANDE WATRE Jan <sup>352</sup>	galge	ribauden	onbepaald aantal jaar uit Bergen <sup>353</sup>	14-3-1474	93r
VANDEN BUSSCHE Morisses <sup>354</sup>	verz zitt		100 jaar uit Vlaanderen	26-3-1474	93v
FLORISSONE Hannen	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-1-1475	93v
COOPMAN Kaerls <sup>355</sup>	galge	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-1-1475	93v
SRODEN Pauline X Hazen	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-1-1475	93v
BUEDUERS Jacquemine <sup>356</sup>	pit	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-1-1475	93v
QUAETIONC Christiaen	ogen	onproffitelick	3 jaar uit Vlaanderen	27-1-1475	93v
VANDER KERKE twyf Rikewaert	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	27-1-1475	93v
Jacquemine	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	27-1-1475	93v
LEUYS Heyle X Jacob	oren	onproffitelick	1 jaar uit Bergen	27-1-1475	93v

352 ° Bollezeele

353 alzo langhe als hij truanden zal

354 het niet opdagen op de zitting

355 bastaard; fa Michiels

356 appelcopighe

## INDEX op familienamen

verwijzend naar de folio's in het originele handschrift (°)

ABEEL 76r ACHGAUFFLE 15r ACHGAUFFLE 15r AELBRY 31v AELKIN 38v AELKIN 57r AERNOUDSONE 57r Agnete 84v Agniesekin 14v ALCBROUWERS 57v ALENSONE 65r ALQUAET 38r ALUISTH 89v AMELIS 39r AMIJS 46r AMYS 62v Andries 20r ANNEVAN 65r ANNOEN 88v AREMBOUTS 66r

BACHUUS 19r BACX 32v BAERS 73r BAERT 26v BAERT 93r BAERVOETS 46v BAKEN 44r BALLEERS 37r BALLINC 28v BALLINC 33v BANCKENOOT 40r BANKEVOIT 21v Barbele 48r Barbele 57r Barbele 70r BARBIERS 92v BARDEBOUD 33v BARDMAKERE 10v BARDMAKERS 13v BAROEN 74r-75v BARS 81v BARS 81v BASTINC 36r BAUDAETS 66v BEC 56r Beelkin 48v BEERAERT 28v BEERNAERDS 32r BEIKEMAN 42r BEIX 13v BELGAERT 56v BELGAERT 62r BENEDICTUS 24r BENOORT 31r BENS 9v BENST 58v Bernadet 31v BERNAERD 10r BERNAERD 9v BERNAERDS 13v BERNAERT 39v BERNAERT 45r BERNAERT 85r BERNAGE 60v Bette 17v Bette 18r Bette 67v BETTE 82r BEUDELOOT 62v BEUDIN 35r BEUDIN 62v BEYE 12v BEYE 44v BEYE 80v BEYERHAEP 17v BIEL 38v BIESHILS 61r BLAVOEDS 80v BLICX 79v BLOCKEL 81v BLONCMAELS 64r BLOUMAERDS 68r BOIDS 11r BOIDS 15v BOLLAERD 41r BOLLAERT 73v BOLLAERTS 63r BOMARE 85v BONT 60v BOSTHMAN 83r BOUDEN 58r BOUDERAVENS 34v BOUDEWIJN 41v BOUDIN 44r BOUDIN 44r BOUDIN 44r BOUDIN 52v BOUDIN 49v BOUDIN 58v BOUDINSSONE 23r BOUDS 18v BRAEM 30r BRAEM 42r BRANT 38r BRECHTINS 79v BRICX 90r BRISSAERT 38v BUEDUERS 93v BUISEKINS 17r BURLINGHES 33v BUS 82r BUSSCHAERTS 86v BUTSEEL 90r BUXHOREN 17r

CAECHUNS 58r CAELGRAU 21v CAERLINS 13v Calle 31r Callekin 29r Callekin 47v CANAERT 38r CARBOEN 8r CAROENS 21v CARSPERNEEL 57v CARSTEL 15v CARSTEL 22r CARSTEL 67v Casine 12v Casine 64v CELLE 82r CELLE 82r Christiaen 53r Christoffelkin 90r CLAEYMAN 93r CLAISSONE 29v CLAISSONE 30r CLAYMAN 65v CLAYS 93r CLEMENS 92r CLOED 42v CLOETS 27v COBES 10v

(°) Wanneer enkel de voornaam vermeld werd, wordt deze in kleine letters weergegeven.

COLEWOUTERS 71r-72r COLIN 12v COLIN 20r COLIN 61v COLIN  
69r COMPAIGNE 51v COMPEIN 59r COMPFNY 38r CONAELS  
88r CONDIES 10r CONDUYE 36r CONINC 9r COOPMAN 38r  
COOPMAN 93v COPPAENGNE 27v Coppin 31v Coppin 48r Cornelye  
59v CORNELYS 8r CORNINS 45r COUREDE 67v CRADNIEL 77r  
CRAESSIN 38v CRAWHEEL 64v CROOCX 92r CRUKE 32r

DALE 57v DAMHOUDERS 21v DAMMAN 23v DAMMAN 40r  
DAMMAN 78r-79r DAMME 26r DANCKAERTS 12v DANIEL 78r-79r  
DAVIDS 88r DE BACKERE 18v DE BAL 45v DE BAVELAERE 17v DE  
BEY 38r DE BEY 45r DE BIL 33v DE BLAZERE 30r DE BLEQUY 61v DE  
BLUTSENARE 62v DE BOOM 45r DE BRAUWERE 38v DE BROL 63v  
DE BRUNE 14r DE BRUNE 39r DE BURCHGRAVE 65v DE BUSSCHERE  
38v DE CAUTRE 44v DE CLERC 14r DE CLERC 27v DE CLERC 47r DE  
CONINC 62v DE CONINC 65v DE CORNEWINDRE 25v DE CRANE 35r  
DE DAMMELARE 47r DE DOBBERE 79v DE DONCKER 91v DE DUC  
43v DE FEYERE 38v DE FEYERE 80v DE GHEITER 20r DE GHEITRE  
34r DE GHEITRE 41r DE GHORELEMAKERE 86v DE GORELMAKERE  
89v DE GRON 84v DE GROTE 39r DE GROTE 42r DE HALVE 92v  
DE HANDSCOEWERKERE 38v DE HANE 41r DE HANE 89v DE  
HASEIAGHERE 34v DE HAZE 18v DE HOLLANDE 82v DE HOND  
68r DE HOND 68r DE HONGHERE 91v DE HONT 55r DE HONT 56r  
DE HONT 80r DE HOREN 84r DE HOUPLINES 90r DE JONGHE 90r  
DE KANTRE 53r DE KAREL 19v DE KEISER 17v DE KEYSER 27v DE  
KEYSERE 57r DE KEYTELE 90r DE KOC 22r DE KOOTS 38v DE LATRE  
23v DE LEDEGHE 69r DE LEIDIGHE 49r DE LEUVENARE 38v DE LEY  
82v DE LIEBAERT 69r DE LOKERE 73r DE LUC 42r DE MAETS 35v DE  
MAN 13v DE MAN 17v DE MAN 80v DE MARSCALC 32v DE MAUCX 20v  
DE MEERSEMAN 38r DE MEESTER 28v DE MEESTRE 27r DE MINNE  
89v DE MULNARE 38v DE MUTS 90v DE NAEYERE 46r DE NEVE 14r  
DE OLYESLARE 57r DE PAEU 38r DE PAEU 63v DE PANEERE 19v DE  
PARMENTIER 16v DE PLANTERE 38v DE PLANTRE 61r DE PROPRE  
91v DE PROUSST 38v DE RAM 38r DE RAM 38r DE REPPE 30r DE  
RODE 62v DE RUDDER 25v DE SMIT 38r DE SPELLEMAKERE 80v DE  
TAUWERE 89v DE TELDRE 43v DE TUMPERE 93r DE VALKENARE  
60v DE VELTEMAKERE 83v DE VELTEMAKERE 83v DE VESTE 59r DE  
VINC 10v DE VINC 43v DE VOS 10v DE VOS 15v DE VOS 22r DE VOS  
38r DE VOS 65v DE VOS 88v DE VROEDE 80v DE VUE 25v DE VULRE

24r DE VULRE 45v DE WAERT 60r DE WALSCHE 11r DE WERT 55r DE  
WILDE 35v DE WILDE 36r DE WILDE 38v DE WILDE 62r DE WILDE  
62r DE WILDE 80v DE WILDE 81v DE WINTERE 80v DE WISPELARE  
11v DE WISPELARE 11v DE WITTE 48v DE WITTE 63r DE WITTE 69v  
DE ZEELANDRE 66v DE ZOMER 80r DE ZUTTRE 25v DE ZWAEF  
33r de zwane 64v DE ZWANE 40r Deele 50v DEJONGHE 3r DELVERE  
56r DEMAN 11r DEN 91r DEN RONS 90r DENYS 62v DER KYNDRE  
42r DERKINDERE 39r DESCOT 31v DESHERTEN 20v DEUGEST 89r  
DEWOUD 43v DIEDERICX 84v DIEDERYCSONE 53r DIEDERYCX  
65v DISERIN 50r DOBBER 5r DOBBERE 23v DOCKE 27v DOFFLE 62v  
DOMINE 25v DOUBBELE 35r DOUBBER 15v DOUWERS 33v DRIEU  
92v DRINCAM 38v DROCHD 83r DROCHDE 89r DROCHILS 52v  
DROGHSTRAETS 32r Duutschelkin 31v DYSERINS 83v

een gheselle 40r ELEZONS 64v EVERAERT 80v

FEELS 16v FENTE 46v FIERKINS 40r FLORENSZONE 76v  
FLORINZONE 60v FLORISSONE 93v FRANS 19v Fransine 36r Franskin  
29r FREMIN 84v FURIN 93r

Gaverkin 31v Gelekin 16v GHEERBODE 67v Gheraerdine 91r  
GHERAERTSZONE 54r GHERLOFS 90v GHEROLFZONE 91v GHIJS  
55r Ghilain 48v Ghileine 54r GHISELIN 21v GHISELIN 62v GHISELS  
93r GHYS 47r GILLE 61v Gillys 34r GODEVAERT 77r GODSCALC 90v  
GOOM 89v Griele 15v Griele 30v Griele 34v Grielekin 17v Griete 28r  
Griete 70r

HAEC 43v HAEP 11v HAERMARE 61v HAERMYS 54r HAGHEDOREN  
38r HALEWYC 64r HANCKERS 93r HANEN 5r HANINS 21v HANNE  
45r Hannekin 40r Hannevin 25v HANNINGHES 30v HARDEBOLLE 93r  
HAREMAET 13v HAROP 87v HARPS 45r HASAERDS 27v HAUWELS  
47v HECKIN 87v HEINRYX 58r HELLINC 47r Heme 67v HENNEBAST  
93r HENNEMAER 13r HERBRECHTS 56r HERMANSSONE 87v  
HERMANSSZONE 92v HILLEBRIGGHES 49v HOC 82v HOGHEN 45r  
HONDINGHEM 10r HOOFT 66r HORENMAETS 5r HORNEWIDER  
84r HOVELINC 44v HOVELINGHES 56r HOVELINGHES 64r  
HOVELINGHES 80r HOVETS 32r HUGHES 27v HUGHES 59r HULTIN  
85r HYVET 35r HYVETS 35r

Jake 58v Jan 30v Jan 80r Jane 24r Janekin 17v Janekin 29v Jannekin 16v  
Jannin 45r Janoa 83v JANSNONE 61v JANSNONE 83v JANSZONE 12r  
JANZOENE 45r JAQUEM 38r Jaquemine 48r Jaquemine 93v JONGHE  
18v Jorinekin 89r Joryne 58r

Kaerbelkin 64r Kaerlins 19v KAERTSMIT 40r Kalle 13v Karstine 60r  
Karstine 83v Kateline 16v KENGAERD 55r KEYAERDS 70r KEYNAERDS  
73r KEYSERS 8v KEYSERS 5r KIEBE 19v KIEF 67v KIEL 85v KIELIN 14r

LAMMAKERS 17r LAMMELOOTS 64r LAMMINS 85v LANDHOUDERS  
92v LANKUET 80v LANSTOVERS 61r Laurotte 17r LAUWERS 26v  
LAUWERS 30r LENGHES 89v LENGHES 89v LEUT 38r LEUWE 53v  
LEUYS 86v LEUYS 93v LEVI 27r LEY 69r LEYS 92r Lippin 40r LIPPIN 28v  
LIPPINS 77r Lisebette 85v Lizebette 13v LOERLAY 12v LOOR 9v LOOR  
9v LOOT 45r LOOXHOVET 38r LOTIN 79v LOTINS 16v LOTINS 42r  
LOTINS 61r LOTINS 79v LOTINS 91v Loyinne 40r Lynghe 57v Lyse 53r

MAEDON 64r MAELGHEERS 82r MAETS 26v Maie 82r Maikin 30v  
MAINDAEL 33r Margriete 60r Marije 17v MARIN 38v MARINS 46v  
MARTELIR 84v MARTERISONE 89r MARTERISONE 89r Marye 80r  
Maye 8v Maye 46v Maykin 59r MEERSMAN 15v MEND 38r MEND  
42v MENT 38r MENTEL 87v Merekin 61r MERSMANS 77r MERX 56r  
MESSEMAKERE 55r MEULNAERS 45r MEZONE 80v MICHELIN  
38v MICHELINS 60v Mine 34v MINNES 18r MISPELBOLLE 16v  
MOENAERT 80v MOENK 79v MULMAN 87r MULNARE 37r

Nelle 17v NENC 76v NEUDIN 28v NOCKAERT 59v NOOS 56r NOOTS  
90v

Olaucx 45r OORTKEN 40r OOSTMANS 10v OUDAERDS 14r

PACT 67v PAELDINGHES 88r Paesscinekin 23v Paessine 27r PAEU 36v  
PARAERDS 37r PARAET 44r PARESIS 59v PARISYS 38r PARISYS 78r-  
79r PAS.... 77r PAUWELS 29v PECKWAPEMAKER 38v PELLINGHES 20r  
Perone 60v PETYT 27v PIEL 81r PIERIN 25v Pierinc 80v PIERINS 90r  
Pierkin 62r PIERNAES 66r Pieronekin 14r Pieter 42r Pieter 67v PIETERS  
13r PIETERS 13r PIETERS 18v PIETERSSONE 83r PIETERSZONE 14r  
PIGGHE 11r PITGAM 53r PLATE 81v PLATE 81v PLATEEL 10r PLUMET



81v POINTS 91v PULS 59r PULS 69r

QUAEDGHEBEUR 80r QUAEDIONX 70r QUAETIAGHE 89r  
QUAETIONC 93v QUAETIONX 70r QUAETJONCS 65v QUARTEELS  
11r

RAED 45v RAES 73r RAETELE 83r Rastkin 82r REBAT 33r REF...? 91r  
REIF 34r REINGHEERS 65r RELAUX 57r REMBOUTS 86v RENDEN  
91v RENIER 40r RENIGHOOT 48r REUWES 8v RODEMOEN  
16v ROMBOUS 80v RONKIERS 84v ROOS 90v ROUCHIER 82v  
ROUCKIERS 73v ROUKIERS 8v ROUKIERS 10r RUDDERS 20r RYCX  
62r

SAMAN 10v SBARDS 8v SBARDS 10r SBAX 20v SBEYERS 20v SCAEYS  
77r SCAP 84r SCARPENEISE 30r SCHAERT 76v SCHELUWAERD 5v  
SCHUCKEL 11v SCICHTS 59r SCIPPER 51r SCLERCX 14v SCOELAPPERS  
40r SCONINGHES 68v SCOOP 38v SCOOPPE 82r SCOOPPE 82r  
SCOOPS 81v SCOSTHE 90r SCOTELDRAAIERE 22v SCREIVEL 3r  
SCUDELOEX 5r SCUERKIN 56v SDONCKERS 86v Sente Kaerlins 14r  
SERONDAETHS 67v SEULE 31v SGRAVEN 92r Shasen 54r SHOGHEN  
17v SKEYSERS 59v SLOVES 19r SMEKAERDS 10v SMEMERS 52v  
SMERLIN 56v SMETS 13v SMOUT 56r SNAGHEL 9v SNAGHEL 86v  
SOTTEN 8v SPAEUX 49r SPARNIER 91v SPEEBKINE 42r SPOLLIEMER  
80r SPORCELS 80r SPREEUWE 52r SPREUWE 59r SPREWE 38v  
SPRONC 53r SREUDDERS 13v SRODEN 93v SROOMS 46r SROOMS  
56r SRUTERS 92r STAERTERS 23v STAKLUI 92v STAPIN 5r STAPPIN  
88r STAPPIN 88r STOOTEN 68v STOUTOGHES 60r STRIBBOUT  
38v STRIBBOUTS 34v STRIBBOUTS 44v STUITEN 91r STULS  
8v SVESTEN 55v SVINX 17v SVOEDERAERS 47v SWEDEEN 60r  
SWUNDES 23v Sykin 58v

TACKELIN 84v TANT 54v TEGHELDECKERS 28r THOOR 91r Thyken  
68v TJONC 53r TLATERS 23v TOOLNIERS 34v TOOYS 48r Trise 13v  
Trise 20v TROEYNS 83r Trudekin 66v TRUDENSONE 60r TRYNC..  
40r TYBRANT 84r

VAIRMAN 46r VAN BAELNS 60v VAN BAST 85v VAN BERINGHE 51r  
VAN BICKEN 84v VAN BICKEN 85r VAN BIERE 24r VAN BIEREN 31v

VAN BIEREN 81v VAN BIERNE 32r VAN BIERNE 42r VAN BIERNE 44r  
VAN BIERNE 44r VAN BIERNE 69r VAN BIERNE 70r VAN BIERNE  
92v VAN BLEUX 57r VAN BRABANT 21v VAN BRUDTAC 84r VAN  
BRUSELLE 12r VAN BUENE 61r VAN CAESTRE 13r VAN CAUWELARE  
25v VAN CUERINGHE 69v VAN DER BEIKE 24v VAN DONGHENE  
32r VAN DOTENIJS 31v VAN DRONGHENE 9r VAN GHELDERE 28r  
VAN GHELDRE 17v VAN GHELRE 18r VAN GHENT 88r VAN GULKE  
8v VAN HALE 23r VAN HARKE 43v VAN HELSTE 83v VAN HENDE 63r  
VAN HEULE 60v VAN HEULE 92r VAN HOEMBEIKE 9r VAN HOUTE  
16v VAN KEISEVET 15r VAN LEFFINGHE 65r VAN LEFFINGHE 65r  
VAN LIERE 26v VAN LOBERGHE 70r VAN LOO 20r VAN LOO 29r VAN  
LOO 60v VAN MELE 13r VAN MULEEM 60r VAN NEIDER LINTENE 9r  
VAN ODENARE 65v VAN OVERBEKE 92r VAN OXELARE 69v VAN  
OYE 38r VAN PARAET 47r VAN PERTOUS 70r VAN PROVENDE  
46r VAN RYSSELLE 12v VAN RYSSELLE 15v VAN SANDON 42r VAN  
SAVETEREN(?) 35v VAN SERTOM...S 66v VAN SPOBERE 87v VAN  
STEEN 12v VAN STEEN 13v VAN STEEN 9v VAN STEEN 9v VAN  
STEENLAND 92v VAN STEENLANT 90r VAN THILT 87r VAN THILT  
87r VAN TRIERE 11r VAN WARHEEM 25v VAN WOUMEN 27v VAN  
WOUMEN 34v VAN YSENBERGHE 28r VAN ZEVENCOTE 91v VAN  
ZOUTENAY 16v VANDE BAERDSE 42r VANDE COORNHUUSE  
90v VANDE COORNHUUSE 90v VANDE COORNHUUSE 90v  
VANDE DERVE 25v VANDE DOORNE 20r VANDE DOORNE 20r  
VANDE DOORNE 33v VANDE GEDE 20v VANDE HOGHENHUUS  
34v VANDE HOUHT 81v VANDE HOVE 81r VANDE VELDE 38v  
VANDE VELDE 57r VANDE VINNE 77r VANDE WALE 10r VANDE  
WALE 64v VANDE WALE 90v VANDE WALLE 60v VANDE WALLE  
86v VANDE WATRE 93r VANDE WULGHE 90r VANDE ZANDE 81r  
VANDEN BEIKE 31v VANDEN BERGHE 10r VANDEN BRAKE 50v  
VANDEN BRAKE 50v VANDEN BROUCKE 10r VANDEN BROUCKE  
76r VANDEN BROUKE 61v VANDEN BUSSCHE 93v VANDEN DALE  
76r VANDEN DOORNE 38r VANDEN DORNE 53r VANDEN HENDE  
56r VANDEN HILLE 27r VANDEN HILLE 38r VANDEN HOUTE  
8v VANDEN HOVE 16r VANDEN HOVE 32r VANDEN HOVE 39v  
VANDEN HOVE 67r VANDEN LEENE 66r VANDEN LEENE 89v  
VANDEN LIEVE 83r VANDEN PASSE 59r VANDEN PITTE 40r  
VANDEN POELE 12v VANDEN POLLE 45r VANDEN POLLE 58r  
VANDEN WALLE 83r VANDEN WATRE 50v VANDEN WATRE

69v VANDEN WEIRIE 16v VANDEN WERVEGHES 61v VANDEN  
WINHAERDE 62v VANDENBROUCKE 86r VANDENBROUCKE 86r  
VANDENBROUCKE 86r VANDENWEGHE 73r VANDER BACKERYE  
55v VANDER BEERST 34v VANDER BEIKE 14v VANDER BEIKE 16v  
VANDER BEKE 86v VANDER BURCH 47r VANDER BUSSCHE 92r  
VANDER CLERE 42r VANDER COLAME 10v VANDER COLOMME 31v  
VANDER DALE 92r VANDER DOODLAGHE 54r VANDER DORNE  
17r VANDER EECHOUT 85v VANDER EEKE 92v VANDER GHEERE  
19r VANDER HA 10v VANDER HAGHE 42r VANDER HAGHE 65v  
VANDER HAGHE 85r VANDER HEEKE 12v VANDER HEEKE 12v  
VANDER HUUTLATE 10v VANDER KERCKE 80v VANDER KERKE 93v  
VANDER MATE 64r VANDER MAZE 18v VANDER MEET 62v VANDER  
QUAETSTRAET 46r VANDER SCHAVE 83v VANDER STEENE 85v  
VANDER STRAET 17v VANDER VUIRE 47r VANDER WAERDE 39v  
VANDER WEGHESCEDE 85v VANDEWEGHESCHEDE 86v Vedast  
30r VELGAERD 46r VILAIN 23v VITS 28r VITS 52v VITS 91v VITSE 53v  
VITSE 62v VITZE 81v VITZE 81v VLOCMANS 88r VOEDERAERDS 18r  
VOS 17v VOS 24r VRIESEN 67v

WAERENE 28r WAESSCHAES 70r WAESSCOE 85v WAESSCOE 88v  
WAESSTER 81r WALIN 93r WALINS 82r WATERSCOT 55v Wendele  
29v Wendele 50r WENTHE 24r WEYNEMAERE 31v WIELDRAECHS  
64v WILEN 60v WILLEMSONE 52v WINNOC 38r WINTERS  
88r WITLUCX 34v WOUDS 20v WREDEN 8v WULFAERTS 8v  
WULLECOPERS 18v WULLECOPS 15r WULNERIC 65r WYMAERS  
81v WYNDNS 12v

Yde

ZADELARE f3r ZAGHERS 92r ZEIGHERS 73r ZIBBOUDS 36v Zoete  
20r ZWARTEUIL 38v ZWYTTEN 52v